СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 8.09. 15.51, 7.42;
Віцебск — 8.06, 15.34, 7.29;
Магілёў — 7.58, 15.41, 7.43;
Гомель — 7.48, 15.45, 7.57;
Гродна — 8.23, 16.08, 7.45;
Брэст — 8.15, 16.16, 7.01.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 2 снежня

УВЯДЗЕННЕ

Імяніны: Барбары.

ЗВЯЗДА

4 СНЕЖНЯ 1992 г. пятніца, № 241 (22019)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

ПАСТАНОВА САЎМІНА— ВЫНІК ВАЙНЫ БАНКАЎ?

Нядаўняя пастанова Саўміна Рэспублікі Беларусь № 711 «Аб дадатковых мерах па дзяржаўнаму рэгуляванню і кантраляванню дзейнасці суб'ектаў гаспадарання» выклікае шмат пытанняў, паколькі непасрэдна закранае жыццёвыя інтарэсы вельмі многіх. За адказамі на некаторыя з іх карэспандэнт «Звязды» звярнуўся да начальніка ўпраўлення каштоўных папер банка «Беларусь» Л. ЛОГВІНАВАЙ.

— Людміла Аляксандраўна, чым, па-вашаму, выклікана з'яўленне гэтай пастановы?

— Гэта пастанова з'явілася дзякуючы пазіцыі Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і мае сваёй мэтай аслабленне камерцыйных банкаў, супраць якіх Нацыянальны банк вядзе своеасаблівую вайну. У свой час ён многае ўпусціў і зараз спрабуе ўзяць рэванш. Але сёння пастанова не дзейнічае, бо яна парушае існуючае заканадаўства. Адбылася дзіўная рэч: спачатку Саўмін выдае пастанову і толькі потым выходзіць у Вярхоўны Савет з адпаведнымі прапановамі па змяненню законаў. Трэба было рабіць наадварот.

— У пунктах 5 і 6 пастановы № 711 рэспубліканскім органам дзяржаўнага кіравання і выканкомам мясцовых Саветаў забараняецца заснавальніцтва суб'ектаў гаспадарання недзяржаўнай формы ўласнасці, уключаючы камерцыйныя банкі. Чым гэта пагражае банкам, у тым ліку вашаму?

— Па-першае, тут парушаны правы органаў дзяржкіравання і выканкомаў мясцовых Саветаў як юрыдычных асоб, якія могуць самі распараджацца ўласнымі сродкамі. Па-другое, амаль усе камерцыйныя банкі, і наш таксама, акцыяніраваліся. Такім чынам, дзяржструктуры і выканкомы ператварыліся ў саўладальнікаў і могуць выступаць у якасці інвестараў, прапаноўваць свае акцыі на біржы і г.д. Аднак нас, відаць, будуць прымушаць вяртаць ім грошы. Нам гэта зусім нявыгадна.

— А якія вынікі пастанова будзе мець, скажам, для выканкомаў?

— Выканкомы проста страцяць самастойнасць. З бюджэту яны фінансуюцца, як усе ведаюць, не надта шчодра, і таму на развіццё і сацыяльныя праграмы вымушаны зарабляць. Калі іх сёння пазбавіць гэтай магчымасці, вынікі будуць самыя сумныя.

— Дык, значыць, пастанова ў многім не выконваецца?

— Не выконваецца і не будзе, пакуль пад яе не падведзена адпаведная заканадаўчая база. Але тут — уся надзея на наш парламент, яго разуменне сітуацыі і бачанне перспектыў.

Аляксандр БЯРСУДСКІ.

Трэба быць дастойным прэстыжу

У рамках фестывалю «Беларуская музычная восень» прайшоў першы Міжнародны конкурс віяланчэлістаў. У ім прынялі ўдзел васемнаццаць музыкантаў з Беларусі, Латвіі, Расіі (Масква, Санкт-Пецярбург), германскага горада Зарбрукена і швейцарскага Цюрыха. Удзельнікі — маладыя выканаўцы, якія ўжо былі дыпламантамі рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў. Цікава, што па праграме, акрамя твораў Баха, Чайкоўскага, Вэбера, Шуберта, канкурсанты павінны былі іграць музыку свайго нацыянальнага кампазітара.

Беларусь прадстаўлялі пяць выканаўцаў. Лепшы з іх, Аляксей Афанасьеў, быў пятым. Чацвёртую прэмію заваявала таксама наша зямлячка Ала Кудзялевіч, якая прадстаўляла Германію (яна аспірантка ў Зарбрукене). Першую прэмію (30 тысяч рублёў) атрымаў віяланчэліст з Масквы Паўль Сусь.

Правядзенне конкурсаў, падобных гэтаму, безумоўна, узнімае прэстыж краіны. Але... трэба быць дастойным прэстыжу. Беларусь заўсёды ўмела прымаць гасцей. Што ж з намі здарылася, што прадстаўнікоў СНДоўскага замежжа сустракаем зусім не ветлівымі словамі? І, напэўна, пры пасяленні ў гасцініцу «асоб паўднёвай нацыянальнасці» трэба ўсё ж адрозніваць прадаўца кветак ад прафесара музыкі. На жаль, культурны ўзровень абываццеля яшчэ вельмі далёкі не толькі ад успрымання сур'ёзнай музыкі, але нават ад этычных норм паводзін. Магчыма, не адзін конкурс патрэбен, каб сапраўдная культура загучала ў нашым жыцці.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Урадавыя студэнты

Адзінаццаць міністэрстваў, чатыры дзяржкамітэты і шэраг выканкомаў выказалі ў гэтым годзе жаданне навучаць свае кадры ў Акадэміі кіравання пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Ва ўрадавай акадэміі павышаюць кваліфікацыю 1519 прадстаўнікоў мясцовай улады. Акрамя таго, 1182 чалавекі праходзяць курс падрыхтоўкі па спецыяльнасцях: дзяржаўнае кіраванне; арганізацыя і кіраванне знешнеэканамічнай дзейнасцю; эканоміка і кіраванне вытворчасцю. Сярод студэнтаў — 174 кіраўнікі розных узроўняў, 121 спецыяліст народнай гаспадаркі, 85 работнікаў органаў дзяржаўнага кіравання, 36 прадстаўнікоў камерцыйных структур. Тэрмін навучання на вочным аддзяленні — год, на завочным—два гады. 325 студэнтаў атрымліваюць стыпендыю ў памеры сярэднемесячнай заробнай платы. У 1991—1992 навучальным годзе Савет Міністраў Беларусі выдаткаваў на ўтрыманне Акадэміі кіравання 5 мільёнаў рублёў.

Таццяна ШЧЭБЕТ.

Чытачы выбіраюць родную мову

БАРАНАВІЧЫ. У горадзе толькі-толькі пачалася падпіска на мясцовую газету «Наш край», а на рэспубліканскую і «цэнтральную» прэсу падведзены ўжо вынікі. «Звязда» сярод чытачоў карыстаецца, відаць, усё большай папулярнасцю, таму што ў параўнанні з мінулым годам тыраж газеты павялічыўся на 278 працэнтаў. Газету выпісалі 2.180 чалавек. Сярод усіх падпісных выданняў гэта другі вынік.

ЭКАЛОГІЯ І ЭКАНОМІКА: ПАРАДЫ З-ЗА МЯЖЫ

Мінск стаў месцам правядзення міжнароднага семінара «Палітыка ў галіне навакольнага прыроднага асяроддзя і пераход да рыначнай эканомікі», які праводзяць Дзяржкамітэт Рэспублікі Беларусь па экалогіі і Арганізацыя эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця (АЭСР). У ім прынялі ўдзел больш за 80 вучоных і спецыялістаў прыродаахоўных ведамстваў краін СНД. У ходзе двухдзённай дыскусіі вызначаны асноўныя арыенціры экалагічнай палітыкі ў перыяд рэалізацыі эканамічнай рэформы з улікам вопыту і рэкамендацый АЭСР.

АЭСР працуе над пытаннямі навакольнага асяроддзя звыш 20 гадоў. Прынята больш як 60 рэкамендацый і рашэнняў па экалогіі, у тым ліку па забруджванню паветра, небяспечных адходах, інфармацыйных праблемах і прамысловых аварыях. З 1991 года пачала ажыццяўляцца праграма дапамогі Садружнасці Незалежных Дзяржаў.

Спецыялісты АЭСР прапанавалі свае кансультацыйныя паслугі па ацэнцы нацыянальных экалагічных прыярытэтаў, сістэм экалагічнай інфармацыі, па пытаннях адходаў і дзеяннях пры прамысловых аварыях. Парад шмат. Але як імі карыстацца пры нашай беднасці і кволай эканоміцы?

А. САВАСЦЕНКА.
Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

НЕ ПАТРЭБНЫ ЯМУ ТРЫ ТЫСЯЧЫ

2 снежня ля Дома урада, дзе праходзіць дзесятая сесія Вярхоўнага Савета Беларусі, адбыўся інцыдэнт. Інвалід другой групы Мікола Луканскі на спецыяльным інвалідным аўтамабілі айчыннай вытворчасці пад'ехаў да ўваходу ў Дом ураду і выставіў плакаты, патрабуючы вяртання яму дома, хлява, сада і іншай маёмасці, канфіскаванай у яго сям'і ў 1930 годзе. Згодна з рашэннем камісіі па рэабілітацыі пры Магілёўскім гарвыканкоме, яму прапанавана ў якасці кампенсацыі 3 тысячы рублёў. Аднак інвалід не жадае згаджацца з такой смешнай сумай. Міліцыя адбуксавага аўтамабіль М. Луканскага на стаянку на плошчы Незалежнасці, забраўшы пры гэтым каністру з бензінам, асцерагаючыся яго пагроз аб самаспаленні.

Алесь КНЯЗЮК,
БелаПАН.

ПЕРШЫЯ ДНІ СЕЙМА

ВІЛЬНЮС. Многіх уразіла заява А. Бразаўскаса аб тым, што Літве спатрэбіцца каля 15 гадоў, каб вярнуцца на эканамічны ўзровень 1990 года. Такі спад дасягнуты прымусовай дэкалектывізацыяй вёскі, памылкамі ў правядзенні эканамічнай рэформы і адсутнасцю ў «Саюдзіса» аптымальнай праграмы развіцця эканомікі.

Відавочна, апошні мае свой погляд на гэтыя праблемы, бо яго кіраўніцтва, пайшоўшы ў апазіцыю, зрабіла стаўку выключна на крытыкаў парламенцкай большасці, часам і некантруктыўную. «Саюдзіс» арганізаваў кааліцыю, сабраўшы вакол сябе дэпутатаў ад хрысціян-дэмакратаў, ад Саюза палітзняволеных і ссыльных і іншых нацыянал-радыкальных арганізацый. Гэтая кааліцыя валодае 30 працэнтамі галасоў у сейме.

Першыя пасяджэнні новага літоўскага парламента абвастрылі процістаянне — сваркі, абвінавачанні, якія набілі аскоміну ў ранейшага Вярхоўнага Савета і з-за якіх той, па-сутнасці, і прыпыніў сваё існаванне, працягваюцца і паралізуюць канструктыўную працу.

А. Бразаўскас жа пакуль што абвяшчае цудоўныя дэкларацыі па канцэптуальных пытаннях, але яшчэ незразумела, якім чынам ён будзе ажыццяўляць аздараўленне эканамічнага і грамадскага жыцця краіны. І ўпэўненасці ў тым, што Бразаўскасу ўдасца тое, што не ўдалося Ландсбергісу, няма. Многія эканамісты і палітолагі лічаць, што працэсы эканамічнага спаду выйшлі з-пад кантролю.

Таццяна ОРСА.

Наша хобі— калекцыяніраванне марак ФРГ

Валютны рынак Беларусі працягваюць бударажыць чуткі аб зняцці з грашовага абарачэння Германіі марак старых узораў (без дадатковай ступені абароны— так званай «алюмініевай палоскі»). Паводле звестак БелаПАН, у выніку іх курс на «чорным» рынку Мінска быў на 3—5 рублёў ніжэйшым за курс марак новых узораў.

Аднак, як заявілі карэспандэнту БелаПАН у мюнхенскім аддзяленні «Raiffeisenbank», чуткі гэтыя не маюць падставы. Маркі старых узораў па-ранейшаму застаюцца ў грашовым абарачэнні Германіі.

Алесь КНЯЗЮК.
БелаПАН.

ЗОНА АСАБЛІВАЙ УВАГІ

Ратаваць чарнобыльскіх дзяцей— справа не для брудных рук

ВА ЎЗАЕМАДЗЕЯННІ З БЕЛАРУССЮ Ў ЛІКВІДАЦЫІ ВЫНІКАЎ ЯДЗЕРНАЙ КАТАСТРОФЫ ГЕРМАНСКІ БОК ЗНАХОДЗІЦЬ НОВЫЯ ПРЫЯРЫТЭТЫ

«Шпігель» — па-нямецку «люстэрка». Адначасова гэта і назва часопіса, які выдаецца ў Германіі. Неаднаразова ўжо гэтае «друкаванае люстэрка» адлюстроўвала такую негатыўную з'яву: на чарнобыльскай бядзе імкнуцца нагрэць рукі розныя прайдзісветы — у прыватнасці, маскоўскага паходжання. «На жаль, падобныя дзялкі ёсць і ў Беларусі»,— заўважыў Старшыня Вярхоўнага Савета рэспублікі Станіслаў Шушкевіч.

Сказана гэта было на пазаўчарашняй сустрэчы кіраўніка беларускай дзяржавы з нямецкай дэлегацыяй, якую ўзначальваюць прэзідэнт ландтага зямлі Ніжняя Саксонія Хорст Мільдэ і Хілтруд Шродэр — старшыня папячыцельскага савета «Дабрачыннага фонду зямлі Ніжняя Саксонія».

Усё гэта лішні раз пацвярджае слушнасць ранейшых публікацый «Звязды», у якіх ішла гаворка пра тое, што на гуманітарную дапамогу разяваюць рот прафесіянальныя духоўныя папрашайкі, а найбольш хцівыя і нахабныя з іх умудраюцца на нашы горкія чарнобыльскія грошы ездзіць «лячыцца» за мяжу. А больш дакладна — рабіць свой брудны «бізнес». Не дзіўна, што паміж рознымі дабрачыннымі фондамі і арганізацыямі Беларусі ідзе пастаянная барацьба, бо далёка не кожны гатовы змірыцца з такімі эгаістычнымі падыходамі, паразітаваннем на агульнай бядзе.

— У час сустрэч з нямецкай грамадскасцю я пастаянна паўтараў, скажу і цяпер: каб дапамога ахвярам Чарнобыля іменна ім і трапляла, неабходна мець справу з афіцыяльнымі органамі Беларусі,— вылучыў свой прынцыповы падыход С. Шушкевіч.— Мы поўнасцю адказваем за тых, каго вам рэкамендуем,— наш Вярхоўны Савет, урад, ці, напрыклад, Міністэрства аховы здароўя.

Адчуваецца, што такая пазіцыя знаходзіць у Германіі разуменне, і цяперашняя сустрэча С. Шушкевіча з нямецкімі парламентарыямі і спецыялістамі — таму пацвярджэнне.

Новая ўстанова пад назвай «Дзеці з Чарнобыля — дабрачынны фонд зямлі Ніжняя Саксонія» створана яе ўрадам з мэтай, галоўным чынам, медыцынскай дапамогі дзецям Беларусі, Украіны і Расіі, якія пакутуюць ад радыяцыйнага апраменьвання. Ужо разглядаюцца першыя рабочыя праекты.

У нашым друку не раз паведамлялася, што нямецкія ўрачы-спецыялісты працуюць у Беларусі ўжо не першы год. Цяпер жа іх палку яшчэ прыбудзе.

— У нас распрацавана канцэпцыя медыцынскай дапамогі вашаму насельніцтву, і думаю, што нямецкія ўрачы здолеюць ажыццявіць яе на адпаведным прафесіянальным узроўні. А наогул,— падкрэсліла Хілтруд Шродэр,— мы хацелі б працаваць з беларусамі на вышэйшым афіцыяльным узроўні. Гэтага вымагае сама сутнасць нашых задач.

Што можна запярэчыць супраць такога погляду? Толькі заўважыць, што высокапрафесіянальная работа, памножаная на такі ж высокі ўзровень адказнасці дзяржаўных структур — гэта адзін станоўчы бок медаля. Ёсць і другі аспект. Ён заключаецца ў тым, што людзі часта пачынаюць хварэць, вобразна кажучы, проста ад «радыяцыйнага страху», ад няведання. У такой сітуацыі, калі з'яўляюцца ўрачы з іншай краіны, якія не маюць ніякіх, што называецца, «пабочных інтарэсаў», абавязкова ўзнікае своеасаблівы эфект даверу, а людзі аслабаняюцца ад псіхалагічнага ўціску. Як трапна заўважыў С. Шушкевіч, цёплыя і шчырыя чалавечыя кантакты паміж спецыялістамі дзвюх краін у вырашэнні чарнобыльскай праблемы — гэта ўмацаванне імунітэту беларускай нацыі ў адносінах да радыефобіі.

Валерый ЧАРНЯЎСКІ.

НА СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

НЕВЯЛІКІ ПАДАРУНАК ІНВАЛІДАМ ДЗЯЦІНСТВА

Тое, што, выступаючы ў «Розным», некаторыя дэпутаты палічылі сваім абавязкам звярнуць увагу калег на праблемы інвалідаў, нічога экстраардынарнага няма: усё-такі ўчора адзначаўся Дзень інвалідаў. Мабыць, таму і парламент у цэлым пачаў работу з разгляду праекта пастановы Вярхоўнага Савета аб бязвыплатнай, з улікам жыллёвай квоты сумы квот, перадачы жылля інвалідам дзяцінства і членам іх сем'яў. А можа, гэта было выклікана заўчарашняй спробай самаспальвання перад Домам урада аднаго з інвалідаў?

Як бы то ні было, але вялікіх спрэчак пастанова не выклікала, у прынцыпе з ёю пагадзіліся ўсе. Праўда, А. Сасноў паставіў пытанне такім чынам: чаму мы выдзяляем толькі інвалідаў дзяцінства і пакідаем па-за рысай пастановы іншых, напрыклад, інвалідаў першай і другой груп. Калі ўжо даваць ільготы, то разам. Кропку ў пытанні паставіў С. Шушкевіч, які адзначыў, што Вярхоўны Савет хоць невялікімі крокамі, але рухаецца да таго, каб нейкім чынам аблегчыць жыццё пэўнай групе нашых грамадзян. Што датычыцца інвалідаў І і ІІ груп, то пасля падлікаў неабходных сродкаў і вывучэння праблемы Саветам Міністраў, Вярхоўны Савет вернецца да гэтага пытання. Дэпутаты пагадзіліся з аргументацыяй і прынялі пастанову. Такім чынам, інваліды дзяцінства атрымаюць хоць і невялікі, але дарагі ў наш час падарунак.

Абмеркаванне праекта пастановы Вярхоўнага Савета аб гандлёвым абслугоўванні сельскага насельніцтва звялося да абмеркавання праблем спажывецкай кааперацыі, якая ў асноўным ім і займаецца. Старшыня праўлення Белспажывсаюза Р. Грышчанкоў, які выступаў з абгрунтаваннем, добра ўзброіў дэпутатаў даведачным і інфармацыйным матэрыялам, чаго і колькі прадаецца ў вёсцы, чаго не хапае і што трэба зрабіць, каб селянін мог спакойна набыць у мясцовай лаўцы не толькі хлеб і макароны. Карацей, каб было ўсё амаль як у горадзе.

Для гэтага, на думку дакладчыка і многіх дэпутатаў, патрэбна дзяржаўная падтрымка спажывецкай кааперацыі. Думка, трэба сказаць, слушная, але склалася ўражанне, што дэпутаты даказвалі адзін аднаму тое, з чым ніхто і не спрачаўся. Пасля таго, як выступілі чалавек шэсць-сем (а спачатку запісалася толькі чатыры), і кожны другі падзяліўся здабыткамі спажывецкай кааперацыі ў сваім раёне, горадзе, акрузе, старшынствуючы на сесіі прапанаваў спыніць спрэчкі. Але прапанова не прайшла, і дыскусія працягвалася, нагадваючы часам семінар актывістаў спажывецкай кааперацыі. Такі вывад можа пацвердзіць і той факт, што калі, нарэшце, дайшлі да прыняцця пастановы, баталіі разгарэліся з новай сілай.

У працэсе дыскусіі слова папрасіў А. Лукашэнка і паведаміў аб чарговай, як бы гэта мякчэй сказаць, бомбе — не бомбе, а супрацьпяхотнай міне, падрыхтаванай насельніцтву ў нетрах урада і Нацыянальнага банка. Прынята рашэнне з 2 снежня за абмен расійскіх рублёў на беларускія купоны браць пошліну. І не малую. Калі чалавек мяняе да 2 тысяч рублёў — 30 працэнтаў, а звыш гэтай сумы — 50 працэнтаў. Дэпутат запатрабаваў тлумачэння.

Да абедзеннага перапынку іх не паступіла. У нас для нейкага каментарыя, як кажуць, няма слоў. Калі тут прысутнічае нейкая логіка, акрамя той, што гэта яшчэ адзін спосаб абрабаваць ужо абрабаванага, то мы з задавальненнем паведамім нашым чытачам. Зараз толькі адзначым, што асабліва пацерпяць усё тыя ж вясковыя старыя, якіх у нас так моцна ў апошні час хочуць «сацыяльна абараніць». Вельмі хочацца даведацца: ад каго іх бароняць нашы ўлады на гэты раз?

Міхаіл МІХАЕВІЧ.

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

Феміды пакуль хапае на дваццаць кілаграмаў каўбасы

Пасля публікацыі ў «Звяздзе» вытрымак з выступлення шэфа беларускай службы бяспекі Эдуарда Шыркоўскага на сесіі Вярхоўнага Савета і яго інтэрв'ю ў адрас нашай газеты пачалі раздавацца папрокі: «КДБ сказіў факты», «такой падзеі наогул не было», або «абгрунтавана» папракаць КДБ ў «неправеранасці» фактаў, у «некампетэнтнасці». У Камітэце дзяржбяспекі і яго падраздзяленнях на месцах раздаюцца «абураныя» званкі, прыходзяць «сярдзітыя» пісьмы.

Некаторыя папрокі такога роду былі ў адрас кіраўнікоў Камітэта і пасля выступленняў старшыні КДБ на пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў Беларусі ў верасні.

Несумненна, супрацоўнікі органаў дзяржбяспекі рэспублікі добра разумеюць, што ніхто, апрача суда, не мае права абвінавачваць чалавека. І для надзейнай страхоўкі маглі б не даваць наогул ніякай інфармацыі да поўнага расследавання і канчатковага судовага разгляду. Але ці будзе гэта правільна? Часта ж оперработнікі атрымліваюць інфармацыю на пачатковай стадыі злачынства, пры яго падрыхтоўцы, і іх галоўная задача — прадухіліць злачынства поўнасцю або з мінімальна стратнымі вынікамі.

У канцы верасня г. г. на чыгуначнай станцыі Слуцк мясцовым РА КДБ ва ўзаемадзеянні з міліцыяй знойдзены вагон з 64 тонамі алюмінію, які слуцкае таварыства з абмежаванай адказнасцю «Гермес», у парушэнне ўстаноўленага парадку, пад выглядам дэталяў для мэблі мела намер адправіць у Літву. Неадкладна афармленыя матэрыялы былі накіраваны ў Слуцкі народны суд. Аднак судовае пасяджэнне пераносілася з 5 на 26, а затым на 30 кастрычніка. Да таго часу «Гермес» прадставіў ліцэнзію за подпісам кіраўніка Міністэрства матэрыяльных рэсурсаў Беларусі. З'явілася магчымасць «абвінаваціць» КДБ?..

Або паглядзіце на вырашэнне падобных пытанняў мясцовым судом у Паставах Віцебскай вобласці. У раёне былі затрыманы грузавікі, якія перавозілі ў Прыбалтыку без неабходных дакументаў медзь: 11 кастрычніка — 5,5 тоны, 13 кастрычніка — 6,5 тоны, 19 кастрычніка — 3,5 тоны. Судом ва ўсіх выпадках медзь вернута ўладальнікам, якія так і не панеслі ніякага адчувальнага пакарання. Што, КДБ і міліцыя зноў дарэмна стараліся? Але затое тым жа судом 11 кастрычніка г. г. на грамадзяніна Літвы, які спрабаваў вывезці на асабістай аўтамашыне 130 літраў бензіну, накладзены штраф 5 тысяч рублёў з канфіскацыяй паліва. Як гаворыцца, па ўсёй строгасці...

А як выглядае прыгавор Маладзечанскага суда, што аштрафаваў аж на 10 тысяч (!) рублёў дырэктара мясцовага АТ «Сакур», які спрабаваў незаконна пераправіць за мяжу каля 200 тон нікелю коштам 150 мільёнаў рублёў? Вываз не адбыўся дзякуючы своечасоваму ўмяшанню супрацоўнікаў КДБ. А што можна падумаць аб прынятых у жніўні рашэннях Кастрычніцкага раённага суда г. Мінска, які вызваліў ад пакарання грамадзянку Малдовы, што вывозіла тавараў на суму 296 тысяч рублёў, жыхарку Данецкай вобласці, затрыманую пры спробе вывазу тавараў на суму каля 300 тысяч рублёў? Пры складанні пратаколаў абедзве грамадзянкі паказалі, што набылі тавар за свае грошы ў Мінску. Да моманту ж суда ў іх з'явіліся даведкі, тэлефанаграмы аб куплі тавару за межамі рэспублікі, чаму суд з гатоўнасцю паверыў і адпусціў «карабейнікаў» з таварам па-добраму. А ахоўнікі парадку засталіся пры сваіх інтарэсах...

Ёсць і іншыя спосабы выслізнуць з «захопу» і зрабіць «падсечку» праваахоўным органам: гэта своечасова распусціць фірму і заснаваць другую, або проста змяніць назву, каб потым заявіць — а «гэта не мы» ці «гэта не па адрасу»...

Аднак, каб не грашыць супраць ісціны, трэба адзначыць, што многія і, напэўна, большасць народных судоў чыняць суд прынцыповы і справядлівы. Такіх прыкладаў нямала.

Супрацоўнікамі Лепельскага РТ УКДБ па Віцебскай вобласці ва ўзаемадзеянні з мясцовай міліцыяй у кастрычніку г. г. на чыгунцы былі выяўлены 3 таварныя вагоны са 170, як высветлілася, кантрабанднымі тонамі каляровых металаў (у тым ліку 65 тонамі медзі), якія прызначаліся для перапраўкі ў Літву. (У гэтай рэспубліцы 1 тона медзі на «чорным» рынку ў той час «цягнула» на 2 тысячы долараў ЗША.) Нямала прыйшлося папрацаваць супрацоўнікам бяспекі і міліцыі, каб устанавіць што, дзе, калі, каму і з дапамогай каго? На жаль, знайшліся на мясцовых фірмах «добраахвотнікі» (як яны гаварылі — «без усялякай задняй думкі»), што пагадзіліся складзіраваць у сябе (МВ «Будаўнік») каляровы метал і аказаць садзеянне ў далейшай транспарціроўцы. 9 тон медзі з Лепеля «бізнесмены» паспелі вывезці з дапамогай лепельскага маладзёжнага, заўважце, «культурнага» цэнтра з прыгожай беларускай назвай «Купалле». Але, на жаль, недалёка. Пільнасць і прынцыповасць праявілі супрацоўнікі праваахоўных органаў Пастаўскага раёна, якія не толькі затрымалі «тавар», але і з абурэннем адвергліі прапанаваны «бедным маладзёжным вадзіцелем» хабар у памеры 500 тысяч рублёў.

Лепельскі народны суд не пакінуў надзеі прахадзімцам— 56 тон катоднай медзі былі неадкладна канфіскаваны ў даход рэспублікі і накіраваны на адно з дзяржаўных прадпрыемстваў г. Віцебска, якое выпускае тавары народнага спажывання. А вось Пастаўскі народны суд затрыманыя 9 тон перадаў мясцоваму райаграпрамснабу. Відаць, вельмі ўжо была патрэбна чысцюткая катодная медзь працаўнікам вёскі. Між іншым, далейшыя падзеі абверглі гэтае меркаванне — па вельмі нізкай цане медзь тут жа была прададзена аднаму з малых прадпрыемстваў у Салігорск. Пра далейшы лёс злашчаснага каляровага металу можна толькі здагадвацца, з дастатковай ступенню ўпэўненасці...

А ўспомніце прыклад, прыведзены ў дакладзе старшыні КДБ на сесіі Вярхоўнага Савета, калі намеснік генеральнага дырэктара мінскай асацыяцыі «Біказ», які адправіў у верасні гэтага года ў Латвію 500 тон (!) бензіну АІ-93, а ў кастрычніку спрабаваў вывезці яшчэ 512 тон, быў аштрафаваны Партызанскім нарсудом на 8 тысяч рублёў. Шляхам нескладаных падлікаў можна вызначыць, наколькі мера нанесеных і прадухіленых страт адпавядае меры пакарання...

У супрацоўнікаў ад такіх «вынікаў барацьбы» апускаюцца рукі. Не, яны не прагнуць крыві і «вышэйшай меры», але, паверце, калі «камерсант», што аднойчы папаўся, ідзе на такое парушэнне закона і другі, і трэці раз — тут ужо задумаешся аб «выхаваўчым» уздзеянні прыгавору.

Я ні ў якім разе не абвінавачваю суды. Яны працуюць па далёка не самым дасканалым заканадаўстве, якое дазваляе мець часовыя зазоры пры разглядзе такіх спраў і прымяняць такія смяхотныя санкцыі.

Тут прыведзены толькі некаторыя прыклады, якія выклікаюць у мяне суб'ектыўнае, мякка кажучы, здзіўленне. Пры такіх «гуманных» адносінах да раскрадальнікаў і спекулянтаў, дзялкоў рознага роду — раскрадання народнага дабра не спыніць. Хацелася б, каб такое было толькі непаразуменнем, ненаўмысным бракам у рабоце і заканадаўцаў, і выканаўцаў —хто ад яго застрахаваны? Разам з тым, хацелася б, каб усе, у каго сумленне чыстае, дзейнічалі супраць зла ўсёй грамадой, строга кіруючыся законамі. Інакш зло пераможа ўсіх нас і пусціць з торбамі.

...Здавалася б, столькі ўжо гаворана - перагаворана, напісана - загадана, пакарана-аштрафавана — але нічога не баяцца аматары лёгкай нажывы, на чым бы замешана яна ні была — на спадзе прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці, на голадзе і халадзе, на збядненні простых людзей - працаўнікоў. А можа таму і не баяцца, што гэтыя «ўказы-заказы - штрафы» для іх—нішто ў параўнанні з даходамі ад адной толькі «ўдалай» аферы. Вось вам і свежанькі прыклад: фірма «Цэгла», што ў Шаркоўшчыне Віцебскай вобласці, у канцы лістапада (у выхадныя дні — відаць, спадзеючыся, што ў гэты час у КДБ і міліцыі пільнасць некалькі прытупленая), праз станцыю Сцяпанка спрабавала «праштурхнуць» «Гермесу», што ў Даўгаўпілсе (Латвія) ні многа, ні мала — 2.400 тон мазуту на суму больш як 36 мільёнаў рублёў (такія вось «клопаты» пра наша з вамі цяпло ў зімовы час). І зноў Феміда вынесла свой вердыкт — камерцыйны дырэктар «Цэглы» аштрафаваны... на 10 тысяч рублёў, або, прасцей кажучы, на 20 кг каўбасы. Мяркуючы па ўсім, гіперінфляцыйныя папраўкі ў адміністрацыйнае і крымінальнае заканадаўства яшчэ не ўносяцца. Праўда, на гэты раз канфіскаванае паліва накіравана ў даход Рэспублікі Беларусь.

Пётр СНАПОК,
супрацоўнік Камітэта дзяржбяспекі Рэспублікі Беларусь.

РАДЫЁФАКТ

З МЭТАЙ АКТЫВІЗАЦЫІ двухбаковых адносін па развіццю гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Расіяй вырашана адкрыць гандлёвае прадстаўніцтва Міністэрства рэсурсаў нашай рэспублікі ў Расіі.

***

У «ЖАЛЕЗНЫ» СТАТУС аб дэпутацкай недатыкальнасці ўпершыню за доўгія гады савецкай улады на Магілёўшчыне ўмяшаліся пастаянныя камісіі па законнасці і мандатах абласнога Савета народных дэпутатаў. Яны вырашылі рэкамендаваць маючай адбыцца сесіі абласнога Савета вызваліць ад пасады кіраўніка фірмы «Аптовага гандлю» Атаманчука і прыцягнуць да крымінальнай адказнасці былога кіраўніка спраў былога абкома КПБ Сайкова, якія пакуль з'яўляюцца народнымі дэпутатамі абласнога Савета. Першаму інкрымінуецца карупцыя, другому — разбазарванне сродкаў на ліквідацыю аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

***

ЗАВЕРШАНЫ РАМОНТ двух генератараў першага энергаблока Ігналінскай АЭС. Рамонт працягваўся два месяцы. Як паведаміў дырэктар АЭС, з уводам першага энергаблока спынены турбіны другога. Па яго словах, калі ў бліжэйшы час не ўдасца дагаварыцца са спажыўцамі аб дадатковым экспарце электраэнергіі, магчыма спыненне і другой турбіны.

***

СТВОРАНА ГУМАНІТАРНАЯ няўрадавая арганізацыя «Дзіцячы дыябет». Яе галоўная мэта — аказанне сацыяльнай, матэрыяльнай і гуманітарнай медыцынскай дапамогі дзецям і падлеткам, якія пакутуюць ад цукровага дыябету.

Жадаючых прыняць удзел у гэтай высакароднай акцыі просім запомніць разліковы рахунак 1700788 у акцыянерна-камерцыйным банку «Пошук».

***

МНОГІХ ЦІКАВІЦЬ, колькі каштуе цяпер абутак сумеснага прадпрыемства «Белвест». Як растлумачылі работнікі фірменнага магазіна «Белвест» у Віцебску, жаночыя зімовыя боты каштуюць цяпер ад 7 да 8,1 тысячы рублёў. Аналагічныя мужчынскія — да 6 тысяч. Чаравікі жаночыя асеннія — 2,5 тысячы. Мужчынскія каштуюць 3,5 тысячы рублёў.

***

АКАЗВАЕЦЦА, У СНЕЖНІ выраслі цэны не толькі на мяса і малако.

У 8 разоў вырасла плата за паслугі ў Гродзенскім медвыцвярэзніку. Цяпер адзін візіт у гэтую ўстанову абыдзецца наведвальніку ў дзве тысячы рублёў.

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АБ УСЕАГУЛЬНЫМ ВОІНСКІМ АБАВЯЗКУ І ВАЕННАЙ СЛУЖБЕ

РАЗДЗЕЛ I. Агульныя палажэнні

Артыкул 1. Усеагульны воінскі абавязак

Абарона Рэспублікі Беларусь адносіцца да важнейшых функцый дзяржавы і з'яўляецца справай усіх грамадзян Рэспублікі Беларусь. Абарона Айчыны — свяшчэнны абавязак кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь.

Усеагульны воінскі абавязак — канстытуцыйны абавязак грамадзян Рэспублікі Беларусь. Ён не распаўсюджваецца на замежных грамадзян, якія пражываюць на яе тэрыторыі, і асоб без грамадзянства.

Выкананне гэтага Закона ўскладаецца на грамадзян Рэспублікі Беларусь, органы дзяржаўнай улады і кіравання, прадпрыемствы, установы і арганізацыі незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання.

Усеагульны воінскі абавязак і ваенная служба грамадзян рэспублікі ўстанаўліваюцца ў мэтах падрыхтоўкі насельніцтва да абароны рэспублікі і забеспячэння камплектавання Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і іншых воінскіх фарміраванняў.

Усеагульны воінскі абавязак прадугледжвае падрыхтоўку грамадзян да ваеннай службы, прыём дапрызыўнікаў на воінскі ўлік, прызыў на ваенную або альтэрнатыўную службу, праходжанне ваеннай або альтэрнатыўнай службы, службу ў запасе, выкананне правіл воінскага ўліку.

Грамадзяне Рэспублікі Беларусь мужчынскага полу, якія знаходзяцца за межамі рэспублікі, па дасягненні прызыўнога ўзросту абавязаны прыбыць у ваенныя камісарыяты Рэспублікі Беларусь для вырашэння пытання аб прызыве на ваенную службу.

Грамадзяне Рэспублікі Беларусь выконваюць усеагульны воінскі абавязак з пачатку праходжання падрыхтоўкі да ваеннай службы да выключэння з воінскага ўліку незалежна ад паходжання, сацыяльнага і маёмаснага становішча, расавай і нацыянальнай прыналежнасці, адукацыі, мовы, адносін да рэлігіі, роду і характару заняткаў, палітычных і іншых перакананняў.

Парадак праходжання грамадзянамі Рэспублікі Беларусь альтэрнатыўнай службы вызначаецца заканадаўствам.

У адносінах да ўсеагульнага воінскага абавязку грамадзяне падраздзяляюцца на:

дапрызыўнікаў — юнакоў, якія праходзяць падрыхтоўку да ваеннай службы да прыпіскі да прызыўных участкаў;

прызыўнікоў — асоб, прыпісаных да прызыўных участкаў;

ваеннаслужачых — асоб, якія праходзяць ваенную службу;

ваеннаабавязаных — асоб, якія знаходзяцца ў запасе;

неваеннаабавязаных — асоб, не прынятых на воінскі ўлік або выключаных з воінскага ўліку, у тым ліку і пераведзеных у адстаўку.

Ваеннаслужачыя і ваеннаабавязаныя ў залежнасці ад прысвоеных ім воінскіх званняў падраздзяляюцца на наступныя склады: салдаты і матросы; сяржанты і старшыны; прапаршчыкі і мічманы; афіцэры.

Афіцэрскі склад падраздзяляецца на малодшых, старшых і вышэйшых афіцэраў.

Юнакі, якія дасягнулі прызыўнога ўзросту, падлягаюць прызыву на ваенную (альтэрнатыўную) службу. У сувязі з гэтым яны абавязаны прыбываць у ваенны камісарыят для:

прыпіскі да прызыўнога ўчастка;

праходжання медыцынскага агляду і пераагляду;

накіравання на падрыхтоўку для атрымання ваенна-тэхнічнай спецыяльнасці;

праходжання падрыхтоўкі да ваеннай службы;

прызыву на ваенную (альтэрнатыўную) службу.

Жанчыны, якія не маюць дзяцей і атрымалі падрыхтоўку па спецыяльнасцях, неабходных для Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і іншых воінскіх фарміраванняў, падлягаюць воінскаму ўліку. Гэтыя асобы абавязаны прыбываць у ваенны камісарыят для праходжання медыцынскага агляду і пераагляду і выконваць правілы воінскага ўліку. Пералік спецыяльнасцей, па якіх ажыццяўляецца воінскі ўлік жанчын, што маюць адпаведныя спецыяльнасці, вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. У мірны час жанчыны могуць добраахвотна паступіць на ваенную службу. У ваенны час па рашэнню Урада Рэспублікі Беларусь жанчыны, якія знаходзяцца на воінскім уліку, могуць быць прызваны на ваенную службу.

Артыкул 2. Ваенная служба і служба ў запасе

Ваенная служба — гэта асобы від дзяржаўнай службы, якая заключаецца ў непасрэдным выкананні грамадзянамі Рэспублікі Беларусь канстытуцыйнага абавязку ў складзе Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і іншых воінскіх фарміраванняў.

Устанаўліваюцца наступныя віды ваеннай службы:

тэрміновая ваенная служба салдат, матросаў, сяржантаў і старшын;

ваенная служба салдат, матросаў, сяржантаў і старшын па кантракту;

ваенная служба курсантаў ваенна-вучэбных устаноў (у гэтым і наступным артыкулах пад ваенна-вучэбнымі ўстановамі маюцца на ўвазе сярэднія і вышэйшыя ваенныя вучылішчы, ваенныя інстытуты, ваенныя факультэты пры грамадзянскіх вышэйшых навучальных установах, ваенныя акадэміі);

ваенная служба прапаршчыкаў і мічманаў па кантракту;

ваенная служба афіцэраў па прызыву і кантракту.

Служба ў запасе заключаецца ў выкананні парадку і правіл воінскага ўліку, праходжання збораў і прызыву па мабілізацыі.

Грамадзяне, упершыню прызваныя або прынятыя на ваенную службу, прымаюць ваенную прысягу на вернасць народу Рэспублікі Беларусь. Ваеннаабавязаныя, не прымаўшыя ваенную прысягу, а таксама ваеннаабавязаныя, раней прымаўшыя ваенную прысягу на вернасць народу СССР, прымаюць ваенную прысягу на вернасць народу Рэспублікі Беларусь у воінскай часці пры аб'яўленні поўнай або частковай мабілізацыі.

Тэкст ваеннай прысягі зацвярджаецца Вярхоўным Саветам, а Палажэнне аб парадку прыняцця ваеннай прысягі — Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Зыходзячы з высокіх дзяржаўных мэт, што заключаюцца ў забеспячэнні бяспекі і незалежнасці дзяржавы, устанаўліваецца прыярытэт ваеннай службы перад іншымі відамі дзяржаўнай службы і працоўнай дзейнасці, які выражаецца ў спыненні грамадзянамі работы, вучобы, службы і іншай дзейнасці на прадпрыемствах, ва ўстановах і арганізацыях незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання пры прызыве або добраахвотным паступленні на ваенную службу.

Артыкул 3. Камплектаванне Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і іншых воінскіх фарміраванняў

Узброеныя Сілы Рэспублікі Беларусь і іншыя воінскія фарміраванні камплектуюцца ваеннаслужачымі шляхам:

прызыву грамадзян на ваенную службу на аснове ўсеагульнага воінскага абавязку;

прыёму грамадзян, якія добраахвотна паступаюць на ваенную службу.

Для даўкамплектавання Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і іншых воінскіх фарміраванняў па мабілізацыі і забеспячэння іх патрэбнасці на ваенны час ствараецца запас асабовага складу з ваеннаабавязаных.

Сістэма камплектавання Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь і іншых воінскіх фарміраванняў ваеннаслужачымі вызначаецца гэтым Законам і рашэннямі Урада Рэспублікі Беларусь, якія прымаюцца ў адпаведнасці з ім.

Артыкул 4. Воінскія званні

Кожнаму ваеннаслужачаму і ваеннаабавязанаму прысвойваецца адпаведнае воінскае званне. Воінскія званні падраздзяляюцца на вайсковыя і карабельнага складу.

Устанаўліваюцца наступныя воінскія званні:

Вайсковыя	Карабельнага складу
Салдаты і матросы	
радавы (курсант)	матрос (курсант)
яфрэйтар	старшы матрос
Сяржанты і старшыны	
малодшы сяржант	старшына 2-й стацці
сяржант	старшына 1-й стацці
старшы сяржант	галоўны старшына
старшына	галоўны карабельны старшына
Прапаршчыкі і мічманы	
прапаршчык	мічман
старшы прапаршчык	старшы мічман
Малодшыя афіцэры	
малодшы лейтэнант	малодшы лейтэнант
лейтэнант	лейтэнант
старшы лейтэнант	старшы лейтэнант
капітан	капітан-лейтэнант
Старшыя афіцэры	
маёр	капітан 3 рангу
падпалкоўнік	капітан 2 рангу
палкоўнік	капітан 1 рангу
Вышэйшыя афіцэры	
генерал-маёр	
генерал-лейтэнант	
генерал-палкоўнік	

Для ваеннаслужачых, што праходзяць службу ў гвардзейскіх злучэннях і часцях, на гвардзейскіх караблях, устанаўліваюцца распазнавальныя гвардзейскія воінскія званні, якія ўтвараюцца шляхам дабаўлення перад адпаведным воінскім званнем слова «гвардыі».

Да воінскіх званняў грамадзян, якія знаходзяцца ў запасе, дабаўляецца слова «запасу», а да воінскіх званняў грамадзян, якія знаходзяцца ў адстаўцы, — «у адстаўцы».

Воінскія званні ваеннаслужачым, якія займаюць пасады, што падлягаюць камплектаванню вышэйшымі афіцэрамі, прысвойваюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Прысваенне іншых воінскіх званняў ваеннаслужачым і ваеннаабавязаным праводзіцца ў парадку, які вызначаецца палажэннямі аб праходжанні ваеннай службы адпаведнымі складамі ваеннаслужачых (ваеннаабавязаных), што зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Грамадзяне, якія маюць воінскія званні (акрамя тых, што маюць воінскія званні радавога або матроса, прапаршчыка або мічмана, малодшага лейтэнанта), могуць быць паніжаны ў воінскім званні на адну ступень.

Пазбаўленне воінскага звання праводзіцца:

пры асуджэнні за ўчыненае злачынства — па прыгавору суда;

за ўчыненне праступкаў, якія знеслаўляюць гонар воінскага звання.

Пазбаўленне воінскага звання не цягне за сабой пазбаўлення або абмежавання пенсіённага забеспячэння.

Асобы, пазбаўленыя воінскага звання, могуць быць адноўлены ў воінскім званні. Аднаўленне ў воінскім званні праводзіцца службовымі асобамі (органамі), якія прынялі рашэнне аб пазбаўленні воінскага звання.

Паніжэнне ў воінскім званні на адну ступень і аднаўленне ў воінскім званні пасля паніжэння, а таксама пазбаўленне воінскага звання праводзяцца: вышэйшых афіцэраў — Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, іншых ваеннаслужачых, а таксама ваеннаабавязаных — у парадку, які вызначаецца палажэннямі аб праходжанні ваеннай службы адпаведнымі складамі ваеннаслужачых (ваеннаабавязаных).

Асобам, якія маюць спецыяльныя званні сярэдняга, старшага і вышэйшага начальніцкага складу органаў унутраных спраў і не маюць воінскіх званняў афіцэрскага складу, прызначаюцца на ваенную службу для выкарыстання на пасадах афіцэрскага складу або назначаны на гэтыя пасады, прысвойваецца першае воінскае званне афіцэрскага складу, роўнае наяўнаму ў іх спецыяльнаму званню.

Артыкул 5. Воінскія пасады

Воінскія пасады (штатныя пасады, што падлягаюць замяшчэнню ваеннаслужачымі) і адпаведныя гэтым пасадам воінскія званні, якія могуць быць прысвоены ваеннаслужачым, што займаюць гэтыя пасады, прадугледжваюцца ў штатах воінскіх часцей (караблёў, органаў кіравання, устаноў, ваенна-вучэбных устаноў) на падставе спецыяльных пералікаў.

Пералікі пасад, якія падлягаюць замяшчэнню асобамі вышэйшага афіцэрскага складу, зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, а пералікі пасад, якія падлягаюць замяшчэнню іншымі складамі ваеннаслужачых, — Міністрам абароны Рэспублікі Беларусь.

Воінскія пасады падраздзяляюцца на пасады афіцэраў, прапаршчыкаў і мічманаў, сяржантаў і старшын, салдат і матросаў.

Назначэнне Міністра абароны Рэспублікі Беларусь праводзіцца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. Назначэнне ваеннаслужачых на воінскія пасады, якія падлягаюць замяшчэнню вышэйшым афіцэрскім складам, праводзіцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Міністра абароны Рэспублікі Беларусь. Правы службовых асоб па назначэнню на іншыя воінскія пасады вызначаюцца Міністрам абароны Рэспублікі Беларусь.

Камплектаванне ваеннай пракуратуры і ваеннага трыбунала праводзіцца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Ваеннаслужачыя з ліку народных дэпутатаў могуць быць пакінуты на ваеннай службе.

Ваеннаслужачыя могуць займаць пасады ў органах дзяржаўнай улады і кіравання, на дзяржаўных прадпрыемствах, ва ўстановах і ў арганізацыях з вызваленнем ад займаемых ва ўзброеных сілах пасад і пакіданнем на ваеннай службе.

Артыкул 6. Ваенная форма адзення і знакі адрознення ваеннаслужачых

Ваеннаслужачыя, а таксама ваеннаабавязаныя на зборах носяць ваенную форму адзення са знакамі адрознення па воінскаму званню і роду войск (службе).

Ваенная форма адзення і знакі адрознення ваеннаслужачых зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, а правілы іх нашэння вызначаюцца загадам Міністра абароны Рэспублікі Беларусь.

Нашэнне ваеннай формы адзення са знакамі адрознення ваеннаслужачых асобамі, якія не маюць на гэта права, забараняецца і праследуецца па закону.

РАЗДЗЕЛ II. Падрыхтоўка грамадзян да ваеннай службы

Артыкул 7. Падрыхтоўка дапрызыўнікаў і прызыўнікоў да ваеннай службы

З дапрызыўнікамі і прызыўнікамі, прыгоднымі па стану здароўя да ваеннай службы, праводзіцца падрыхтоўка, якая ўключае падрыхтоўку прызыўнікоў па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях, фізічную падрыхтоўку, лячэбна-аздараўленчую работу, ваенна-патрыятычнае выхаванне.

Падрыхтоўка дапрызыўнікаў і прызыўнікоў да ваеннай службы ажыццяўляецца ў рамках Дзяржаўнай праграмы падрыхтоўкі моладзі да ваеннай службы, якая зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Фінансаванне, матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне, стварэнне вучэбна-матэрыяльнай базы і ўтрыманне спецыялістаў, кантроль за арганізацыяй і правядзеннем падрыхтоўкі дапрызыўнікаў і прызыўнікоў да ваеннай службы, праграмнае і метадычнае забеспячэнне ажыццяўляюцца ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 8. Падрыхтоўка прызыўнікоў па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях

Да абучэння па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях прыцягваюцца прызыўнікі, якія дасягнулі 17-гадовага ўзросту, прыгодны па стану здароўя да ваеннай службы і падлягаюць прызыву на ваенную службу пасля заканчэння абучэння.

Колькасць прызыўнікоў, якія падлягаюць падрыхтоўцы па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях, пералік спецыяльнасцей, праграма падрыхтоўкі, а таксама парадак яе арганізацыі вызначаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 9. Ваенная падрыхтоўка студэнтаў у вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах па праграме афіцэраў запасу

Ваенная падрыхтоўка студэнтаў у вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах па праграме афіцэраў запасу, якая зацвярджаецца Міністэрствам абароны Рэспублікі Беларусь, арганізуецца і праводзіцца на ваенных кафедрах. Ваенную падрыхтоўку па праграме афіцэраў запасу праходзяць студэнты-мужчыны ва ўзросце да 27 гадоў, якія навучаюцца па дзённай форме навучання і прыгодны да ваеннай службы па стану здароўя, а прайшоўшыя тэрміновую ваенную службу — па жаданню. Па некаторых ваенна-ўліковых спецыяльнасцях такую падрыхтоўку могуць праходзіць і студэнты-жанчыны.

Пералік вышэйшых, сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў і ваенныя спецыяльнасці, па якіх праводзіцца ваенная падрыхтоўка афіцэраў запасу на ваенных кафедрах, зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь па сумеснаму прадстаўленню Міністэрства абароны і Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Студэнтам, якія прайшлі курс ваеннай падрыхтоўкі па праграме афіцэраў запасу і здалі ўстаноўленыя экзамены, прысвойваецца воінскае званне «лейтэнант» («малодшы лейтэнант»).

Грамадзяне, якія не прайшлі да паступлення ў вышэйшую, сярэднюю спецыяльную навучальную ўстанову тэрміновую ваенную службу і не атэставаны па яе заканчэнні на ваеннай кафедры ў афіцэрскі склад, прызываюцца на тэрміновую службу ў парадку, устаноўленым гэтым Законам.

Ваенныя кафедры з'яўляюцца структурнымі падраздзяленнямі навучальных устаноў. Ваенная падрыхтоўка ўключаецца ў навучальныя планы як самастойная вучэбная дысцыпліна.

Міністэрствы, дзяржаўныя камітэты і ведамствы, у веданні якіх знаходзяцца вышэйшыя навучальныя ўстановы, пры садзейнічанні Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь ствараюць неабходную вучэбна-матэрыяльную базу, удзельнічаюць у падборы і падрыхтоўцы выкладчыцкага складу ваенных кафедраў, ажыццяўляюць кантроль за правядзеннем ваеннай падрыхтоўкі студэнтаў, нясуць адказнасць за яе стан.

Пры праходжанні вучэбных збораў на студэнтаў распаўсюджваюцца правы і абавязкі, устаноўленыя гэтым Законам.

Артыкул 10. Лячэбна-аздараўленчая работа

Лячэбна-аздараўленчая работа з юнакамі арганізуецца і праводзіцца па месцы іх жыхарства, вучобы або работы органамі і ўстановамі аховы здароўя выканаўчых камітэтаў мясцовых Саветаў народных дэпутатаў у лячэбна-прафілактычных і лячэбна-аздараўленчых установах са стварэннем у іх падлеткавых кабінетаў.

Медыцынскія агляды юнакоў 14—17-гадовага ўзросту праводзяцца штогод урачамі-спецыялістамі. Маючым патрэбу назначаецца неабходнае лячэнне.

Артыкул 11. Правы і абавязкі грамадзян, якія прыцягваюцца да падрыхтоўкі на ваенную службу

За грамадзянамі, якія прыцягваюцца да падрыхтоўкі на ваенную службу з адрывам ад вытворчасці, на час абучэння, уключаючы праезд да месца вучобы (збораў) і назад, калі гэта звязана з выездам з пастаяннага месца жыхарства, захоўваюцца месцы работы, займаемая пасада і выплачваецца сярэдні заработак па месцы работы. Вылічэнне прызыўнікам сярэдняга заработку праводзіцца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Прадпрыемствы, установы і арганізацыі (наймальнікі), у якіх працуюць грамадзяне, што прыцягваюцца да падрыхтоўкі на ваенную службу, незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання аплачваюць расходы па найму жылля на перыяд іх вучобы (збораў), а таксама кошт праезду да месца вучобы (збораў) і назад па нормах, устаноўленых для службовых камандзіровак.

Прызыўнікам, якія не працуюць або займаюцца прадпрымальніцтвам без утварэння юрыдычнай асобы, прыцягваюцца да абучэння па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях, выканаўчыя камітэты мясцовых Саветаў народных дэпутатаў па месцы жыхарства выплачваюць стыпендыю ў памерах, устаноўленых для навучэнцаў прафесіянальна-тэхнічных вучылішчаў, а таксама аплачваюць расходы па найму жылля і кошт праезду да месца вучобы і назад па нормах, устаноўленых для службовых камандзіровак.

Наведванне заняткаў прызыўнікамі, якія прыцягваюцца для абучэння па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях, з'яўляецца абавязковым. Прызыўнікі, якія не наведваюць заняткаў без уважлівых прычын, нясуць адказнасць, устаноўленую дзеючым заканадаўствам.

РАЗДЗЕЛ III. Прыпіска грамадзян да прызыўных участкаў. Прызыў і паступленне ў добраахвотным парадку на ваенную службу

Артыкул 12. Прыпіска грамадзян да прызыўных участкаў

Юнакі ў год дасягнення імі 17-гадовага ўзросту падлягаюць прыпісцы да прызыўных участкаў, якія ствараюцца ў раёнах і гарадах.

Прыпіска да прызыўных участкаў праводзіцца штогод ў студзені—красавіку па месцы жыхарства.

Дапрызыўнікі, якія падлягаюць прыпісцы да прызыўнога ўчастка, абавязаны з'явіцца ў ваенны камісарыят і прад'явіць неабходныя дакументы. Пералік дакументаў, якія прадстаўляюцца дапрызыўнікамі, вызначаецца Міністэрствам абароны Рэспублікі Беларусь і ўказваецца ў персанальнай павестцы ваеннага камісарыята.

Дапрызыўнікі пры прыпісцы да прызыўнога ўчастка з мэтай вызначэння прыгоднасці да ваеннай службы падлягаюць абавязковаму медыцынскаму агляду ўрачамі-спецыялістамі: хірургам, тэрапеўтам, неўрапатолагам, псіхіятрам, акулістам, оталарынголагам, стаматолагам і пры неабходнасці ўрачамі іншых спецыяльнасцей.

Кіраўнікі прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання штогод у тэрміны, што ўстанаўліваюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, прадстаўляюць у адпаведныя раённыя (гарадскія) ваенныя камісарыяты спісы асоб, якія падлягаюць прыпісцы да прызыўных участкаў.

Для правядзення прыпіскі дапрызыўнікаў да прызыўных участкаў у раённых (гарадскіх) ваенных камісарыятах ствараюцца камісіі ў наступным складзе:

старшыня камісіі:

раённы (гарадскі) ваенны камісар;

члены камісіі:

урачы-спецыялісты, якія ўдзельнічаюць у медыцынскім аглядзе дапрызыўнікаў;

начальнік групы прафесіянальнага псіхалагічнага адбору раённага (гарадскога) ваеннага камісарыята.

Персанальны склад камісіі па прыпісцы зацвярджаецца выканаўчым камітэтам раённага (гарадскога) Савета народных дэпутатаў.

На камісіі па прыпісцы дапрызыўнікаў да прызыўных участкаў ускладаюцца:

арганізацыя медыцынскага агляду дапрызыўнікаў і вызначэнне папярэдняга прызначэння іх для выкарыстання на ваеннай службе;

папярэдні адбор на добраахвотнай аснове кандыдатаў для накіравання ў ваенна-вучэбныя ўстановы;

рацыянальнае размеркаванне асоб, прыгодных па медыцынскіх, псіхалагічных і іншых паказаннях для падрыхтоўкі па ваенна-тэхнічных спецыяльнасцях;

прымацаванне да лячэбна-прафілактычных і лячэбных устаноў асоб, якія маюць патрэбу ў абследаванні, лячэнні і медыцынскім наглядзе.

Грамадзянам, прыпісаным да прызыўных участкаў, аб'яўляецца рашэнне камісіі, выдаецца пасведчанне прызыўніка, растлумачваюцца іх правы і абавязкі, правілы воінскага ўліку і парадак праходжання падрыхтоўкі да ваеннай службы.

Дапрызыўнікі за ўхіленне ад прыпіскі да прызыўнога ўчастка нясуць адказнасць у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

Артыкул 13. Прызыўныя камісіі

Для правядзення прызыву грамадзян на тэрміновую ваенную службу ў раённых (гарадскіх) ваенных камісарыятах ствараюцца прызыўныя камісіі ў складзе:

старшыня камісіі:

раённы (гарадскі) ваенны камісар;

члены камісіі;

намеснік старшыні выканаўчага камітэта раённага (гарадскога) Савета народных дэпутатаў;

намеснік начальніка аддзела (начальнік аддзялення) унутраных спраў выканаўчага камітэта раённага (гарадскога) Савета народных дэпутатаў;

урач, які кіруе работай урачоў-спецыялістаў і сярэдняга медыцынскага персаналу па медыцынскаму агляду прызыўнікоў.

Акрамя таго, у рабоце камісіі могуць удзельнічаць народныя дэпутаты.

Персанальны склад прызыўной камісіі зацвярджаецца выканаўчым камітэтам адпаведнага Савета народных дэпутатаў. Яўка членаў прызыўной камісіі на яе пасяджэнні абавязковая.

На раённыя (гарадскія) прызыўныя камісіі ўскладаюцца:

арганізацыя медыцынскага агляду прызыўнікоў;

прыняцце рашэння аб прызыве грамадзян на тэрміновую ваенную (альтэрнатыўную) службу і прызначэнні іх для выкарыстання на ваеннай службе;

прыняцце рашэння аб месцы праходжання тэрміновай ваеннай службы прызыўнікамі, якія знаходзяцца ў шлюбе, з улікам месца пражывання прызыўніка;

прадастаўленне адтэрміноўкі ад прызыву або вызваленне ад прызыву на тэрміновую ваенную (альтэрнатыўную) службу на падставах, прадугледжаных гэтым Законам;

прыняцце рашэння аб накіраванні прызыўнікоў, якія выказалі жаданне паступіць у ваенна-вучэбныя ўстановы, для здачы ўступных экзаменаў або аб адмове гэтым асобам у накіраванні іх на экзамены;

прыняцце рашэння аб накіраванні пракурору раёна (горада) матэрыялаў на прызыўнікоў, якія ўхіляюцца ад прызыву на тэрміновую ваенную службу.

Усе грамадзяне, якія прызываюцца на ваенную (альтэрнатыўную) службу, праходзяць абавязковы медыцынскі агляд урачамі-спецыялістамі: хірургам, тэрапеўтам, неўрапатолагам, псіхіятрам, акулістам, оталарынголагам, стаматолагам і пры неабходнасці ўрачамі іншых спецыяльнасцей.

У адпаведнасці з вынікамі медыцынскага агляду прызыўніка, з улікам яго маральных і прафесіянальных якасцей, адукацыі, а таксама матэрыяльнага становішча членаў яго сям'і раённая (гарадская) прызыўная камісія выносіць адно з наступных рашэнняў і аб'яўляе яго прызыўніку аб:

прыгоднасці да ваеннай (альтэрнатыўнай) службы і прызыве на ваенную (альтэрнатыўную) службу з прызначэннем у пэўны від узброеных сіл (род войск) або іншыя воінскія фарміраванні;

часовай непрыгоднасці да ваеннай (альтэрнатыўнай) службы па стану здароўя;

прадастаўленні адтэрміноўкі або вызваленні ад прызыву на тэрміновую ваенную (альтэрнатыўную) службу на падставах, прадугледжаных артыкуламі 15 і 16 гэтага Закона;

непрыгоднасці па стану здароўя да ваеннай (альтэрнатыўнай) службы ў мірны час, абмежаванай прыгоднасці ў ваенны час і залічэнні ў запас;

непрыгоднасці да ваеннай (альтэрнатыўнай) службы з выключэннем з воінскага ўліку.

Старшыня і члены прызыўной камісіі, урачы, якія ўдзельнічаюць у медыцынскім аглядзе прызыўнікоў, а таксама іншыя асобы, што дапусцілі злоўжыванні або нядобрасумленныя адносіны да выканання ўскладзеных на іх абавязкаў, прыцягваюцца да адказнасці ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

Рашэнне прызыўной камісіі прымаецца большасцю галасоў ад яе складу.

Для кіраўніцтва раённымі (гарадскімі) прызыўнымі камісіямі і кантролю за іх дзейнасцю ў абласцях ствараюцца адпаведныя абласныя прызыўныя камісіі ў наступным складзе:

старшыня камісіі;

абласны ваенны камісар;

члены камісіі;

намеснік старшыні выканаўчага камітэта абласнога (Мінскага гарадскога) Савета народных дэпутатаў;

намеснік начальніка ўпраўлення ўнутраных спраў выканаўчага камітэта абласнога (Мінскага гарадскога) Савета народных дэпутатаў;

намеснік начальніка ўпраўлення (аддзела) аховы здароўя выканаўчага камітэта абласнога (Мінскага гарадскога) Савета народных дэпутатаў.

Персанальны склад абласной прызыўной камісіі зацвярджаецца выканаўчым камітэтам адпаведнага абласнога Савета народных дэпутатаў.

На абласныя прызыўныя камісіі ўскладаюцца:

арганізацыя медыцынскага агляду прызваных на тэрміновую ваенную (альтэрнатыўную) службу перад адпраўкай іх у воінскія часці;

кантрольны медыцынскі агляд асоб, якія заявілі аб нязгодзе з вынікамі медыцынскага агляду і рашэннем раённай (гарадской) прызыўной камісій.

Рашэнні раённых (гарадскіх) прызыўных камісій абскарджваюцца ў абласную прызыўную камісію.

Абласныя прызыўныя камісіі маюць права пераглядаць і адмяняць рашэнні раённых (гарадскіх) прызыўных камісій.

Рашэнні абласных прызыўных камісій могуць быць абскарджаны ў судовым парадку.

Абскарджанне прызыўнікамі і іншымі асобамі рашэння абласной прызыўной камісіі ў судовым парадку не прыпыняе выканання гэтага рашэння.

Артыкул 14. Прызыўны ўзрост. Прызыў грамадзян на тэрміновую ваенную службу

На тэрміновую ваенную службу ў мірны час прызываюцца грамадзяне Рэспублікі Беларусь ва ўзросце ад 18 да 27 гадоў.

Прызыў грамадзян на тэрміновую ваенную службу праводзіцца на падставе пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь два разы ў год: у красавіку — чэрвені і кастрычніку — снежні. Пастанова аб'яўляецца сродкамі масавай інфармацыі.

Пасля аб'яўлення пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь кожны прызыўнік у месячны тэрмін абавязаны з'явіцца ў ваенны камісарыят для прызыву на тэрміновую ваенную (альтэрнатыўную) службу.

Кіраўнікі прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання абавязаны вызваліць прызыўнікоў ад работы на час, неабходны для правядзення прызыву, адклікаць іх з камандзіровак і забяспечыць своечасовае прыбыццё прызыўнікоў на прызыўны пункт.

Уважлівымі прычынамі няяўкі на прызыўныя пункты прызнаюцца:

хвароба грамадзяніна, якая пазбавіла яго магчымасці асабістай яўкі на прызыўны пункт;

смерць або цяжкая хвароба блізкага сваяка, якая патрабуе догляду з боку прызыўніка;

перашкода стыхійнага характару або іншыя абставіны, якія не залежаць ад грамадзяніна і пазбавілі яго магчымасці асабіста з'явіцца ў ваенны камісарыят.

Прычыны няяўкі павінны быць пацверджаны дакументамі адпаведных кампетэнтных органаў.

Прызыву на тэрміновую ваенную службу не падлягаюць грамадзяне:

прызнаныя па стану здароўя непрыгоднымі да ваеннай службы ў мірны час;

якія адбываюць крымінальнае пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі або папраўчых работ, — да адбыцця пакарання;

якія адбылі пакаранне за ўчыненне цяжкага крымінальнага злачынства ў папраўча-працоўных установах;

умоўна-датэрмінова вызваленыя ад назначанага судом пакарання ў выглядзе пазбаўлення волі або папраўчых работ, — на працягу неадбытай часткі пакарання;

у адносінах да якіх судом прыменены прымусовыя меры медыцынскага характару, — на працягу тэрміну дзеяння гэтых мер;

у адносінах да якіх вядзецца дазнанне або следства або крымінальная справа разглядаецца судом, да вырашэння іх справы органамі ўнутраных спраў, пракуратуры або суда.

Артыкул 15. Адтэрміноўка ад прызыву на тэрміновую ваенную службу

Адтэрміноўка ад прызыву на тэрміновую ваенную службу прадастаўляецца:

па сямейнаму становішчу;

па стану здароўя;

для прадаўжэння адукацыі;

для атрымання ваенна-тэхнічных спецыяльнасцей;

у сувязі з дэпутацкай дзейнасцю.

Адтэрміноўка ад прызыву на тэрміновую ваенную службу па сямейнаму становішчу прадастаўляецца асобам, якія маюць:

непрацаздольных бацьку і маці або адзінокіх непрацаздольных бацьку або маці*;

жонку, якая знаходзіцца ў водпуску па цяжарнасці і родах;

адно дзіця ва ўзросце да трох гадоў, двух або больш дзяцей ці жонку — інваліда I або II групы;

адзінокую працаздольную маці (бацьку), якая (які) мае двух або больш дзяцей ва ўзросце да 16 гадоў і не мае іншых працаздольных дзяцей;

аднаго або больш родных братоў і сясцёр ва ўзросце да 16 гадоў або старэйшых за 16 гадоў, але пры ўмове, што яны з'яўляюцца навучэнцамі сярэдніх агульнаадукацыйных школ, прафесіянальна-тэхнічных і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў або інвалідамі I або II групы, пры адсутнасці іншых асоб, якія маглі б узяць іх на ўтрыманне.

Адтэрміноўка ад прызыву на тэрміновую ваенную службу па сямейнаму становішчу прадастаўляецца прызыўнікам да 27-гадовага ўзросту. Калі гэтыя асобы да 27-гадовага ўзросту не страцяць права на адтэрміноўку, то ў мірны час яны вызваляюцца ад тэрміновай ваеннай службы і залічваюцца ў запас.

Асобы, прызнаныя часова непрыгоднымі да ваеннай службы ў мірны час, перыядычна праходзяць медыцынскі агляд ваенна-ўрачэбнымі камісіямі пры ваенных камісарыятах да дасягнення імі 27-гадовага ўзросту і ў выпадку прызнання іх прыгоднымі да ваеннай службы прызываюцца на тэрміновую ваенную службу на агульных падставах. Асобы, прызнаныя непрыгоднымі да ваеннай службы ў мірны час і абмежавана прыгоднымі ў ваенны час, залічваюцца ў запас, а непрыгодныя да ваеннай службы з выключэннем з воінскага ўліку выключаюцца з воінскага ўліку.

Адтэрміноўка ад прызыву на тэрміновую ваенную службу для прадаўжэння адукацыі прадастаўляецца:

студэнтам дзённых аддзяленняў вышэйшых навучальных устаноў;

студэнтам вячэрніх і завочных аддзяленняў вышэйшых навучальных устаноў да заканчэння бягучага курса навучання. Асобы, выключаныя з вышэйшых навучальных устаноў, страчваюць права на паўторную адтэрміноўку для прадаўжэння адукацыі;

слухачам падрыхтоўчых аддзяленняў вышэйшых навучальных устаноў да заканчэння навучання;

навучэнцам сярэдніх агульнаадукацыйных школ, прафесіянальна-тэхнічных і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, уключаючы вячэрняе і завочнае навучанне, да іх заканчэння.

Адтэрміноўка ад прызыву на тэрміновую ваенную службу для атрымання ваенна-тэхнічных спецыяльнасцей прадастаўляецца юнакам, якія дасягнулі 18-гадовага ўзросту і абучаюцца ў вучэбных арганізацыях, на ўвесь перыяд абучэння.

Адтэрміноўка ад прызыву ў сувязі з дэпутацкай дзейнасцю прадастаўляецца прызыўнікам з ліку народных дэпутатаў на тэрмін іх дэпутацкіх паўнамоцтваў.

Прызыўнікі, страціўшыя падставы для атрымання адтэрміноўкі, а таксама асобы, якія не маюць права на адтэрміноўку або падстаў для вызвалення ад прызыву, прадугледжаных артыкулам 16 гэтага Закона, не прызваны па розных прычынах на тэрміновую ваенную службу ва ўстаноўленыя тэрміны, павінны быць прызваны пры правядзенні чарговага прызыву.

Артыкул 16. Вызваленне ад прызыву на тэрміновую ваенную службу

Ад прызыву на тэрміновую ваенную службу вызваляюцца грамадзяне:

у мірны і ваенны час — якія знаходзяцца на службе ў органах міліцыі і ваенізаванай пажарнай аховы Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, а таксама залічаныя на вучобу ў вучэбныя ўстановы гэтага міністэрства;

у мірны час — родныя браты якіх загінулі або памерлі ў перыяд праходжання тэрміновай ваеннай службы. Прызыўнікі, якія маюць права на вызваленне ад прызыву на гэтай падставе, могуць быць прызваны на тэрміновую ваенную службу па іх жаданню.

Артыкул 17. Прызыў на ваенную службу афіцэраў запасу

Афіцэры запасу ва ўзросце да 27 гадоў, якія не прайшлі тэрміновай ваеннай службы, могуць быць прызваны ў мірны час па рашэнню Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь для выкарыстання на пасадах афіцэрскага складу.

Колькасць афіцэраў запасу, якія падлягаюць прызыву на ваенную службу, устанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 18. Прыём (паступленне) на ваенную службу

Грамадзяне, якія адпавядаюць устаноўленым патрабаванням ваеннай службы, могуць добраахвотна паступаць і быць прыняты на ваенную службу па кантракту:

на пасады салдат, матросаў, сяржантаў і старшын:

ваеннаслужачыя тэрміновай службы, якія праслужылі па прызыву не менш шасці месяцаў;

ваеннаабавязаныя ва ўзросце ад 20 да 35 гадоў;

жанчыны, якія не маюць дзяцей, ва ўзросце ад 19 да 35 гадоў;

на пасады прапаршчыкаў і мічманаў:

ваеннаслужачыя тэрміновай службы, якія праслужылі не менш аднаго года;

ваеннаслужачыя, якія праходзяць службу па кантракту на пасадах салдат, матросаў, сяржантаў і старшын;

ваеннаабавязаныя (акрамя афіцэраў запасу) ва ўзросце ад 20 да 35 гадоў і жанчыны, якія не маюць дзяцей, ва ўзросце ад 19 да 35 гадоў;

на пасады афіцэраў:

афіцэры запасу ва ўзросце да 30 гадоў.

Грамадзяне, якія прымаюцца на ваенную службу, праходзяць абавязковы медыцынскі агляд.

Пры прыёме на ваенную службу паміж упаўнаважанымі на тое дзяржаўнымі органамі і грамадзянінам заключаецца кантракт. Парадак і ўмовы заключэння кантракта вызначаюцца Палажэннем аб ваеннай службе па кантракту, якое зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 19. Матэрыяльнае забеспячэнне грамадзян у сувязі з прызывам або прыёмам на ваенную службу

Грамадзянам, прызваным або прынятым на ваенную службу, выплачваецца па месцы работы (вучобы) выхадная дапамога ў памеры двухтыднёвай сярэдняй заработнай платы.

Грамадзяне вызваляюцца ад работы (вучобы) на час, неабходны для прыпіскі да прызыўных участкаў, афармлення прызыву або прыёму на ваенную службу, пастаноўкі або зняцця з воінскага ўліку, з захаваннем за імі сярэдняга за-

* У выпадку, калі бацькі не маюць іншых працаздольных асоб, абавязаных у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам утрымліваць іх незалежна ад таго, пражываюць яны разам з імі або асобна.

Непрацаздольнымі бацькамі лічацца:

бацька, старэйшы за 60 гадоў, і маці, старэйшая за 55 гадоў;

бацька і маці — інваліды I або II групы незалежна ад узросту.

(Працяг на 3-й стар.).

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АБ УСЕАГУЛЬНЫМ ВОІНСКІМ АБАВЯЗКУ І ВАЕННАЙ СЛУЖБЕ

(Працяг. Пачатак на 2-й стар.).

работку (стыпендыі) па месцы пастаяннай работы (вучобы).

Грамадзянам, допушчаным да здачы ўступных экзаменаў у ваенна-вучэбныя ўстановы, прадастаўляецца час для праезду да месца здачы экзаменаў і назад і для здачы ўступных экзаменаў з захаваннем пасады і сярэдняга заработку па месцы пастаяннай работы.

Грамадзянам, якія накіроўваюцца на дыспансернае або стацыянарнае абследаванне (лячэнне, медыцынскі агляд), на ўвесь час знаходжання ў медыцынскай установе захоўваюцца месца работы (вучобы), займаемая пасада і сярэдні заработак (стыпендыя), а таксама кампенсуюцца ваенным камісарыятам расходы па праезду да месца абследавання (лячэння, медыцынскага агляду) і назад па нормах, устаноўленых Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Перавозка да месца службы і забеспячэнне харчаваннем на шляху руху грамадзян, прызваных або прынятых на ваенную службу, перавозка грамадзян да месца здачы ўступных экзаменаў у ваенна-вучэбныя ўстановы і назад праводзяцца за кошт сродкаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 20. Адказнасць грамадзян за ўхіленне ад прызыву на ваенную службу

Грамадзяне Рэспублікі Беларусь за ўхіленне ад прызыву на тэрміновую ваенную службу нясуць крымінальную адказнасць у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Адказнасць за ўхіленне ад прызыву на ваенную службу прызыўнікоў і ваеннаабавязаных настае ў выпадку няяўкі ў ваенны камісарыят без уважлівай прычыны (частка пятая артыкула 14 гэтага Закона) у тэрміны, устаноўленыя гэтым Законам або павесткай ваеннага камісарыята, у тым ліку і для адпраўкі ў воінскія часці.

РАЗДЗЕЛ IV. Праходжанне ваеннай службы

Артыкул 21. Парадак праходжання ваеннай службы

Парадак праходжання ваеннай службы грамадзянамі Рэспублікі Беларусь вызначаецца гэтым Законам, іншымі заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь, агульнавоінскімі статутамі, у тым ліку палажэннямі аб праходжанні ваеннай службы, якія зацвярджаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 22. Гранічныя ўзросты знаходжання на ваеннай службе

Гранічныя ўзросты знаходжання на ваеннай службе ўстанаўліваюцца для асоб:

радавога, сяржанцкага і старшынскага складу тэрміновай службы — 29 гадоў;

ваеннаслужачых, якія праходзяць службу па кантракту, на пасадах радавога, сяржанцкага і старшынскага складу, прапаршчыкаў і мічманаў — 45 гадоў;

малодшага афіцэрскага складу — 43 гады;

старшага афіцэрскага складу: маёраў, падпалкоўнікаў і да іх роўных — 45 гадоў, палкоўнікаў і да іх роўных — 50 гадоў;

вышэйшага афіцэрскага складу: генерал-маёраў, генерал-лейтэнантаў — 55 гадоў, генерал-палкоўнікаў — 60 гадоў.

Асобныя ваеннаслужачыя з ліку старшага і вышэйшага афіцэрскага складу могуць быць пакінуты на ваеннай службе на тэрмін да 5 гадоў у наступным парадку:

да падпалкоўнікаў уключна — рашэннем Міністра абароны Рэспублікі Беларусь;

палкоўнікі і асобы вышэйшага афіцэрскага складу — рашэннем Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 23. Тэрміны ваеннай службы

Для ваеннаслужачых устанаўліваюцца наступныя тэрміны ваеннай службы:

якія праходзяць тэрміновую ваенную службу;

не маюць вышэйшай адукацыі,— 18 месяцаў;

маюць вышэйшую адукацыю,— 12 месяцаў;

якія праходзяць ваенную службу па кантракту на пасадах:

салдат, матросаў, сяржантаў і старшын,— 2 гады;

прапаршчыкаў і мічманаў, — 5 гадоў;

афіцэраў,— 5 гадоў па першаму кантракту пасля заканчэння ваенна-вучэбнай установы;

для афіцэраў, прызваных або прынятых у добраахвотным парадку на ваенную службу з запасу,— 2 гады.

Ваеннаслужачыя тэрміновай службы, якія перайшлі на ваенную службу па кантракту, пры датэрміновым скасаванні кантракта (акрамя выпадкаў, прадугледжаных у артыкуле 26: па хваробе; па скарачэнню штатаў — пры немагчымасці выкарыстання на службе ў сувязі са скарачэннем штатаў або арганізацыйнымі мерапрыемствамі; па сямейнаму становішчу і іншых абставінах, якія перашкаджаюць выкананню абавязкаў ваеннай службы,— па просьбе ваеннаслужачага) час праходжання службы па кантракту ў тэрмін тэрміновай ваеннай службы не залічваецца.

Для асоб, якія праходзяць ваенную службу па кантракту, ваенная служба можа быць прадоўжана па заканчэнні тэрміну службы па нанава заключанаму кантракту на тэрмін не менш 3 гадоў кожны раз да дасягнення гранічнага ўзросту знаходжання на ваеннай службе.

Тэрмін службы для ваеннаслужачых тэрміновай службы, якія адбывалі пакаранне ў дысцыплінарных часцях, вызначаецца ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

Артыкул 24. Пачатак і заканчэнне знаходжання на ваеннай службе

Пачаткам знаходжання на ваеннай службе лічыцца:

для прызыўнікоў — дзень яўкі ў ваенны камісарыят для адпраўкі ў воінскую часць;

для ваеннаабавязаных, прызваных або прынятых на ваенную службу непасрэдна пасля заканчэння вышэйшых або сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў,— дзень адбыцця ў водпуск, прадастаўлены ваенным камісарыятам;

для курсантаў — дзень залічэння ў спісы асабовага складу вучылішча курсантам;

для ваеннаслужачых, залічаных на ваенную службу па кантракту на пасады салдат, матросаў, сяржантаў і старшын з ліку ваеннаслужачых тэрміновай службы,— дзень залічэння ў спісы асабовага складу часці (установы);

для афіцэраў запасу, прынятых на ваенную службу, і для ваеннаабавязаных, залічаных кандыдатамі ў прапаршчыкі і мічманы на ваенную службу па кантракту,— дзень адбыцця да месца службы, указаны ў прадпісанні ваеннага камісарыята.

Заканчэннем знаходжання на ваеннай службе лічыцца дзень, у які ваеннаслужачы загадам камандзіра воінскай часці выключаны са спісаў асабовага складу ў сувязі са звальненнем.

Артыкул 25. Ваенная служба курсантаў ваенна-вучэбных устаноў

На ваенную службу курсантамі ваенна-вучэбных устаноў на конкурснай аснове прымаюцца грамадзяне ва ўзросце ад 17 гадоў да 21 года, у тым ліку якія дасягаюць 17-гадовага ўзросту ў год залічэння на вучобу, а таксама ваеннаслужачыя і ваеннаабавязаныя, што не маюць воінскіх званняў афіцэраў, ва ўзросце ад 18 да 23 гадоў.

Грамадзянам, якія не маюць воінскага звання да паступлення ў ваенна-вучэбныя ўстановы або мелі воінскае званне радавога, матроса, яфрэйтара, старшага матроса, пры залічэнні на вучобу прысвойваецца воінскае званне «курсант». Іншыя воінскія званні, прысвоеныя да паступлення ў ваенна-вучэбныя ўстановы, захоўваюцца.

Ваеннаслужачыя (акрамя афіцэраў), якія абучаюцца ў ваенна-вучэбных установах, называюцца курсантамі.

Парадак праходжання ваеннай службы курсантамі рэгламентуецца гэтым Законам, воінскімі статутамі, Палажэннем аб ваенна-вучэбных установах.

Курсанты, якія праходзяць ваенную службу, карыстаюцца правамі, ільготамі і перавагамі:

не прайшоўшыя тэрміновай ваеннай службы або праслужыўшыя на гэтай службе, уключаючы і ваенную службу курсантаў, менш 18 месяцаў,— нараўне з ваеннаслужачымі тэрміновай службы;

выслужыўшыя ўстаноўленыя тэрміны тэрміновай ваеннай службы, уключаючы і ваенную службу курсантаў, а таксама паступіўшыя на вучобу са службы па кантракту з пасад салдат, матросаў, сяржантаў і старшын,— нараўне з ваеннаслужачымі, што праходзяць службу па кантракту на ўказаных пасадах;

з ліку прапаршчыкаў і мічманаў, а таксама ўсе курсанты пасля пераводу на чацвёрты курс — нараўне з прапаршчыкамі і мічманамі.

З курсантамі пасля трэцяга курса абучэння ў індывідуальным парадку заключаецца кантракт аб праходжанні імі пасля заканчэння ваенна-вучэбнай ўстановы ваеннай службы на пасадах афіцэрскага складу тэрмінам на 5 гадоў. Курсанты, якія не заключылі такі кантракт, выключаюцца з ваенна-вучэбных устаноў.

Курсанты звальняюцца ў запас:

калі яны па стану здароўя прызнаны непрыгоднымі да ваеннай службы;

выключаныя за непаспяховасць, нежаданне вучыцца, недысцыплінаванасць, калі яны раней адслужылі тэрміновую ваенную службу;

якія не заключылі кантракт аб праходжанні службы афіцэрам, калі яны раней адслужылі тэрміновую ваенную службу;

якія не адслужылі тэрміновую ваенную службу,— пасля трэцяга курса абучэння.

Курсанты, якія не праходзілі тэрміновай ваеннай службы і выключаны з ваенна-вучэбных устаноў да заканчэння трэцяга курса, накіроўваюцца ў воінскія часці да праходжання тэрміновай ваеннай службы:

з першага курса абучэння на тэрмін 18 месяцаў;

з другога або трэцяга курса абучэння на тэрмін 12 месяцаў.

Артыкул 26. Звальненне з ваеннай службы

Звальненне з ваеннай службы праводзіцца:

у запас — калі ваеннаслужачыя не дасягнулі гранічнага ўзросту знаходжання ў запасе і па стану здароўя прыгодныя да ваеннай службы ў мірны і ваенны час;

у адстаўку — калі ваеннаслужачыя дасягнулі гранічнага ўзросту знаходжання ў запасе або прызнаны ваенна-ўрачэбнымі камісіямі па стану здароўя непрыгоднымі да ваеннай службы з выключэннем з воінскага ўліку.

Ваеннаслужачыя, якія праходзяць тэрміновую ваенную службу, звальняюцца ў запас на падставе загада міністра абароны Рэспублікі Беларусь у тэрміны, устаноўленыя Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Ваеннаслужачыя тэрміновай службы звальняюцца з ваеннай службы датэрмінова:

па стану здароўя — на падставе пастаноў ваенна-ўрачэбных камісій аб непрыгоднасці да ваеннай службы;

па сямейнаму становішчу — пры ўзнікненні ў іх у выніку змянення сямейнага становішча права на адтэрміноўку (артыкул 15) або вызваленне ад прызыву (артыкул 16);

у сувязі з асуджэннем судом за ўчыненае злачынства да пазбаўлення волі з адбываннем пакарання ў папраўча-працоўнай установе.

У выпадку неабходнасці грамадзяне, якія выслужылі ўстаноўленыя тэрміны тэрміновай ваеннай службы, могуць быць затрыманы на ваеннай службе:

рашэннем Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь на тэрмін да двух месяцаў;

рашэннем Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь на тэрмін да шасці месяцаў.

Ваеннаслужачыя тэрміновай службы пры звальненні ў запас забяспечваюцца спраўным абмундзіраваннем па пераліку, які ўстанаўліваецца Міністрам абароны Рэспублікі Беларусь, праязнымі дакументамі да месца жыхарства, харчаваннем на час праезду да месца жыхарства і аднаразовай грашовай дапамогай.

Па жаданню ваеннаслужачых яны могуць быць звольнены ў запас ва ўласным цывільным адзенні.

Ваеннаслужачыя, якія праходзяць службу па кантракту, могуць быць звольнены з ваеннай службы:

па ўзросту — пры дасягненні гранічнага ўзросту знаходжання на ваеннай службе (артыкул 22);

па выслузе гадоў, якая дае права на пенсіённае забеспячэнне;

па заканчэнні тэрміну службы, устаноўленага кантрактам;

па сямейнаму становішчу і іншых абставінах, якія перашкаджаюць выкананню абавязкаў ваеннай службы,— па просьбе ваеннаслужачага;

па хваробе;

па скарачэнню штатаў — пры немагчымасці выкарыстання на службе ў сувязі са скарачэннем штатаў або арганізацыйнымі мерапрыемствамі;

па службовай неадпаведнасці;

па хадайніцтву (прадстаўленню) таварыскага суда або афіцэрскага сходу за праступкі, якія дыскрэдытуюць воінскае званне;

у сувязі з асуджэннем судом за ўчыненае злачынства.

Артыкул 27. Адказнасць ваеннаслужачых за ўхіленне ад ваеннай службы і іншыя злачынствы супраць устаноўленага парадку праходжання ваеннай службы

Ваеннаслужачыя за ўхіленне ад ваеннай службы і іншыя злачынствы супраць устаноўленага парадку праходжання ваеннай службы нясуць крымінальную адказнасць у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

РАЗДЗЕЛ V. Праходжанне службы ў запасе

Артыкул 28. Залічэнне ў запас. Катэгорыі запасу

Грамадзяне, звольненыя з ваеннай службы, акрамя выпадкаў звальнення па хваробе (артыкул 26), а таксама вызваленыя ад прызыву на тэрміновую ваенную службу, акрамя асоб, выключаных з воінскага ўліку па стану здароўя, залічваюцца ў запас.

Запас салдат, матросаў, сяржантаў, старшын, прапаршчыкаў і мічманаў дзеліцца на дзве катэгорыі — першую і другую.

Да запасу першай катэгорыі адносяцца ваеннаабавязаныя, якія праслужылі на ваеннай службе не менш аднаго года і атрымалі ў перыяд яе праходжання ваенна-ўліковую спецыяльнасць.

Да запасу другой катэгорыі адносяцца ваеннаабавязаныя, праслужыўшыя менш аднаго года тэрміновай ваеннай службы і не атрымаўшыя ваенна-ўліковай спецыяльнасці ў час праходжання тэрміновай ваеннай службы, а таксама грамадзяне, якія не прызываліся на тэрміновую ваенную службу і прыгодны па стану здароўя да ваеннай службы.

Ваеннаабавязаныя, якія знаходзяцца ў запасе другой катэгорыі і прайшлі вучэбныя зборы агульнай працягласцю не менш васьмі месяцаў, пераводзяцца ў запас першай катэгорыі.

Жанчыны, прынятыя на воінскі ўлік, знаходзяцца ў запасе другой катэгорыі.

Асобы, залічаныя ў запас, перыядычна праходзяць медыцынскі агляд. Пры гэтым ваеннаабавязаныя, перададзеныя ў запас па стану здароўя без праходжання ваеннай службы, у выпадку прызнання іх да дасягнення 27-гадовага ўзросту прыгоднымі да ваеннай службы вяртаюцца на ўлік прызыўнікоў і падлягаюць прызыву на тэрміновую ваенную службу на агульных падставах.

Артыкул 29. Гранічныя ўзросты знаходжання ў запасе. Разрады запасу.

Запас ваеннаабавязаных па ўзроставай прымеце дзеліцца на тры разрады. Гранічныя ўзросты знаходжання ў запасе трэцяга разраду з'яўляюцца гранічнымі ўзростамі знаходжання ў запасе.

Салдаты і матросы, сяржанты і старшыны, прапаршчыкі і мічманы знаходзяцца ў запасе да наступных гранічных узростаў:

першы разрад — да 35 гадоў;

другі разрад — 35—45 гадоў;

трэці разрад — 45—50 гадоў.

Афіцэры знаходзяцца ў запасе да наступных гранічных узростаў:

першы разрад:

малодшыя афіцэры — да 45 гадоў;

старшыя афіцэры ў воінскіх званнях маёра, падпалкоўніка і да іх роўных — да 50 гадоў, у воінскім званні палкоўніка і да яго роўных — да 55 гадоў;

вышэйшыя афіцэры — да 60 гадоў;

другі разрад:

малодшыя афіцэры — да 50 гадоў;

старшыя афіцэры, акрамя палкоўнікаў і да іх роўных,— да 55 гадоў;

трэці разрад:

малодшыя афіцэры — да 55 гадоў;

старшыя афіцэры — да 60 гадоў;

вышэйшыя афіцэры — да 65 гадоў.

Ваеннаабавязаныя жанчыны незалежна ад прысвоеных ім воінскіх званняў залічваюцца ў запас трэцяга разраду. Гранічны ўзрост знаходжання іх у запасе ўстанаўліваецца: 50 гадоў — для афіцэраў, 45 гадоў — для астатніх ваеннаабавязаных жанчын.

Артыкул 30. Праходжанне збораў

Зборы праводзяцца з мэтай падрыхтоўкі афіцэраў запасу на вышэйшыя пасады, удасканальвання ваенных ведаў і асваення ваеннаабавязанымі новых відаў зброі і тэхнікі, а таксама падрыхтоўкі спецыялістаў, неабходных для ўкамплектавання ўзброеных сіл па мабілізацыйнаму плану. Яны таксама праводзяцца з мэтай абслугоўвання ўзбраення і тэхнікі непарушнага запасу.

Ваеннаабавязаныя за час знаходжання ў запасе могуць быць прызваны на вучэбныя і паверачныя зборы.

Тэрміны і час правядзення збораў, а таксама ліміты прызыву ваеннаабавязаных і пастаўкі тэхнікі вызначаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Агульны тэрмін збораў за час знаходжання ў запасе не можа перавышаць 12 месяцаў. Пры гэтым у агульны тэрмін збораў афіцэраў запасу залічваецца час знаходжання іх на зборах да прысваення воінскага звання.

Па рашэнню Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ваеннаабавязаных могуць таксама прызывацца на спецыяльныя зборы на тэрмін да двух месяцаў для ўдзелу ў прадухіленні або ліквідацыі вынікаў стыхійных бедстваў, аварый і катастроф, пажараў, эпідэмій або эпізаотый, а таксама для рамонту і аднаўлення тэхнікі, якая прымала ўдзел ва ўказаных мерапрыемствах.

Правы і абавязкі ваеннаабавязаных, прызваных на зборы, устанаўліваюцца гэтым Законам, воінскімі статутамі і Палажэннем аб праходжанні збораў ваеннаабавязанымі, зацверджаным Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Ваеннаабавязаныя, прызваныя на зборы, забяспечваюцца ў час збораў натуральным і грашовым забеспячэннем у парадку і размерах, устаноўленых Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

За ваеннаабавязанымі, прызванымі на зборы, захоўваецца за ўвесь час збораў, уключаючы праезд да месца правядзення збораў і назад, займаемая пасада і выплачваецца па месцы работы сярэдні заработак.

Указаныя асобы не могуць быць звольнены па ініцыятыве адміністрацыі з дня атрымання павесткі аб прызыве да вяртання са збораў, акрамя выпадкаў ліквідацыі прадпрыемства, установы, арганізацыі.

Ваеннаабавязаныя з ліку кааператараў, арандатараў, асоб, якія займаюцца прадпрымальніцтвам без утварэння юрыдычнай асобы, а таксама асоб, што часова не працуюць, прызываюцца на зборы на агульных падставах.

Выплата кампенсацый гэтай катэгорыі грамадзян за перыяд праходжання збораў ажыццяўляецца:

кааператарам — кааператывам з разліку сярэдняй заработнай платы;

арандатарам і асобам, якія займаюцца прадпрымальніцтвам без утварэння юрыдычнай асобы,— мясцовымі органамі дзяржаўнага кіравання з разліку мінімальнай заработнай платы;

беспрацоўным — службай занятасці з разліку атрымліваемай дапамогі, але не менш чым з разліку мінімальнай заработнай платы. Час збораў выключаецца з 26-тыднёвага перыяду выплаты дапамогі службай занятасці;

непрацуючым — службай занятасці з разліку мінімальнай заработнай платы.

Артыкул 31. Вызваленне ад праходжання збораў

Ад праходжання збораў вызваляюцца:

ваеннаабавязаныя, забраніраваныя за прадпрыемствамі, установамі, арганізацыямі і навучальнымі ўстановамі;

кіраўнікі, спецыялісты, рабочыя і служачыя, якія працуюць у сістэме Міністэрства абароны, Камітэта дзяржаўнай бяспекі, Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, грамадзянскай абароны, пагранічных і чыгуначных войск;

кіраўнікі, лётны і тэхнічны склад, рабочыя і служачыя Упраўлення грамадзянскай авіяцыі, якія непасрэдна забяспечваюць перавозкі і заняты на абслугоўванні і рамонце самалётаў і аэрадромнай тэхнікі, а таксама вучэбных авіяцыйных цэнтраў абароннага спартыўна-тэхнічнага таварыства;

трактарысты, камбайнеры, фермеры і арандатары, якія працуюць у сельскай гаспадарцы, вадзіцелі транспартных сродкаў, занятыя перавозкай сельскагаспадарчай прадукцыі, асобы, занятыя рамонтам сельскагаспадарчай тэхнікі, дырэктары саўгасаў, старшыні калгасаў і брыгадзіры паляводчых брыгад калгасаў і саўгасаў у перыяд пасяўных і ўборачных сельскагаспадарчых работ;

педагагічны склад сярэдніх агульнаадукацыйных школ, вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, а таксама спецыялісты абароннага спартыўна-тэхнічнага таварыства, якія займаюцца падрыхтоўкай моладзі да ваеннай службы;

студэнты вышэйшых і навучэнцы сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, якія навучаюцца па дзённай і вячэрняй формах навучання, а студэнты і навучэнцы ўказаных навучальных устаноў, што навучаюцца па завочнай форме навучання,— на перыяд экзаменацыйных сесій;

ваеннаабавязаныя жанчыны;

звольненыя ў запас з ваеннай службы на працягу года;

ваеннаабавязаныя пры наяўнасці ў іх падстаў для прадастаўлення адтэрміноўкі ад прызыву па сямейнаму становішчу, стану здароўя або ў сувязі з дэпутацкай дзейнасцю (артыкул 15), а таксама якія маюць трох і больш дзяцей ва ўзросце да 16 гадоў;

работнікі жывёлагадоўчых комплексаў (ферм).

У асобных выпадках пры наяўнасці ўважлівых прычын і прад'яўленні ваеннаабавязаным апраўдальных дакументаў рашэнне аб вызваленні ад праходжання збораў прымаецца раённым (гарадскім) ваенным камісарам.

Артыкул 32. Прысваенне воінскіх званняў у запасе

Ваеннаабавязаным, якія прайшлі вучэбныя зборы і паспяхова здалі залікі па праграме абучэння, могуць быць прысвоены ў запасе чарговыя воінскія званні ў адпаведнасці са службовым прызначэннем на ваенны час да палкоўніка і да яго роўнага (уключна) у парадку, што ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 33. Перавод ваеннаабавязаных у адстаўку

Ваеннаабавязаныя, якія дасягнулі гранічных узростаў знаходжання ў запасе, а таксама прызнаны ваенна-ўрачэбнымі камісіямі непрыгоднымі да ваеннай службы з выключэннем з воінскага ўліку, выключаюцца з воінскага ўліку і пераводзяцца ў адстаўку.

Артыкул 34. Адказнасць ваеннаабавязаных за ўхіленне ад збораў і ўчыненне правапарушэнняў супраць устаноўленага парадку нясення ваеннай службы ў час збораў

Ваеннаабавязаныя за ўхіленне ад збораў і ўчыненне імі правапарушэнняў супраць устаноўленага парадку нясення ваеннай службы ў час праходжання збораў нясуць адказнасць у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

РАЗДЗЕЛ VI. Воінскі ўлік ваеннаабавязаных і прызыўнікоў

Артыкул 35. Агульныя правілы воінскага ўліку

Усе ваеннаабавязаныя і прызыўнікі падлягаюць воінскаму ўліку. Воінскі ўлік ваеннаабавязаных і прызыўнікоў з'яўляецца агульнадзяржаўнай сістэмай уліку і аналізу наяўных у рэспубліцы прызыўных і ваеннаабучаных рэсурсаў. Сістэма воінскага ўліку ўвязваецца з сістэмай рэгістрацыі грамадзян. Функцыяніраванне сістэмы воінскага ўліку забяспечваецца органамі Міністэрства абароны, Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь і мясцовымі органамі дзяржаўнага кіравання.

Воінскі ўлік ваеннаабавязаных і прызыўнікоў на прадпрыемствах, ва ўстановах і ў арганізацыях вядзецца ў адпаведнасці з Інструкцыяй па воінскаму ўліку, зацверджанай Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Воінскі ўлік усіх ваеннаабавязаных падраздзяляецца на агульны, спецыяльны, персанальна-якасны і персанальна-першасны (персанальны).

Артыкул 36. Агульны і спецыяльны ўлік

На агульным воінскім уліку знаходзяцца ваеннаабавязаныя, не забраніраваныя за прадпрыемствамі, установамі і арганізацыямі на перыяд мабілізацыі і ваеннага часу, і прызыўнікі.

На спецыяльным воінскім уліку знаходзяцца ваеннаабавязаныя, якія ва ўстаноўленым парадку браніруюцца за прадпрыемствамі, установамі і арганізацыямі на перыяд мабілізацыі і ваеннага часу.

Артыкул 37. Персанальна-якасны і персанальна-першасны (персанальны) ўлік

Персанальна-якасны ўлік усіх ваеннаабавязаных і прызыўнікоў ускладаецца на раённыя (гарадскія) ваенныя камісарыяты.

Персанальна-першасны (персанальны) улік усіх ваеннаабавязаных і прызыўнікоў вядзецца ў сельскай мясцовасці, а таксама ў гарадах і пасёлках, дзе няма ваенных камісарыятаў, і ўскладаецца на выканаўчыя камітэты гарадскіх, пасялковых і сельскіх Саветаў народных дэпутатаў.

Персанальны ўлік ваеннаабавязаных і прызыўнікоў, якія працуюць і вучацца, вядзецца прадпрыемствамі, установамі і арганізацыямі незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання. Адначасова на іх ускладаецца ўнясенне прапаноў па браніраванню ваеннаабавязаных у сваіх інтарэсах.

Кіраўнікі прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый нясуць персанальную адказнасць за паўнату і якасць воінскага ўліку ваеннаабавязаных і прызыўнікоў і браніраванне ваеннаабавязаных.

Артыкул 38. Воінскі ўлік грамадзян, якія пражываюць за мяжой

Воінскі ўлік грамадзян Рэспублікі Беларусь, што пражываюць за мяжой, вядзецца дыпламатычнымі або консульскімі прадстаўніцтвамі Рэспублікі Беларусь, якія забяспечваюць прыбыццё грамадзян Рэспублікі Беларусь мужчынскага полу па дасягненні імі прызыўнога ўзросту ў ваенныя камісарыяты Рэспублікі Беларусь для прызыву на ваенную службу.

Артыкул 39. Прыём на воінскі ўлік і зняцце з воінскага ўліку. Выключэнне з воінскага ўліку

Для афармлення прыёму на воінскі ўлік усе ваеннаслужачыя, звольненыя ў запас, а таксама асобы, вызваленыя ад ваеннай службы і залічаныя ў запас, па прыбыцці да месца жыхарства абавязаны ў тыднёвы тэрмін асабіста з'явіцца ў адпаведныя ваенныя камісарыяты.

Ваеннаабавязаныя і прызыўнікі пры перамене месца жыхарства, адбыцці ў працяглыя службовыя камандзіроўкі, на вучобу, у водпуск або на лячэнне (на тэрмін звыш трох месяцаў) абавязаны зняцца з воінскага ўліку па месцы жыхарства, а па прыбыцці да новага месца жыхарства або месца камандзіроўкі, вучобы, правядзення водпуску або лячэння (на тэрмін звыш трох месяцаў) — стаць у тыднёвы тэрмін на воінскі ўлік.

Афіцэры запасу, а таксама прызыўнікі для зняцця з воінскага ўліку або прыёму на воінскі ўлік абавязаны асабіста з'явіцца ў раённыя (гарадскія) ваенныя камісарыяты.

У ваенны час выезд ваеннаабавязаных і прызыўнікоў з месца пастаяннага жыхарства без дазволу раённага (гарадскога) ваеннага камісара забараняецца.

Для зняцця з воінскага ўліку і афармлення прыёму на воінскі ўлік у выпадках, указаных у гэтым артыкуле, ваеннаабавязаныя абавязаны здаць жыллёва-эксплуатацыйнай арганізацыі або прадпрыемству, установе, арганізацыі, якія ажыццяўляюць эксплуатацыю дамоў, разам з пашпартам і ваенны білет. Ваеннаабавязаныя, якія выбылі з сельскай мясцовасці або прыбылі ў сельскую мясцовасць, а таксама гарадскія, рабочыя, курортныя пасёлкі, для зняцця (прыёму) з воінскага ўліку абавязаны асабіста з'явіцца з улікова-воінскімі дакументамі ў выканаўчы камітэт сельскага (пасялковага) Савета народных дэпутатаў.

Ваеннаабавязаныя абавязаны прыбываць у ваенны камісарыят для:

унясення ў ваенныя білеты змяненняў ваенна-ўліковых спецыяльнасцей і ўдакладнення ваенна-ўліковых даных;

прызыву на зборы;

медыцынскага пераагляду;

анкетавання і афармлення допуску да работы з дакументамі, узорамі тэхнікі і ўзбраення;

уручэння і адабрання мабілізацыйных прадпісанняў;

правядзення заняткаў (трэніровак) з апаратам узмацнення ваеннага камісарыята і правядзення мабілізацыйных мерапрыемстваў. Для выканання гэтых мерапрыемстваў могуць прыцягвацца і неваеннаабавязаныя грамадзяне.

Ва ўсіх выпадках пры выкліку грамадзян у ваенны камісарыят афармляецца павестка ўзору, устаноўленага Інструкцыяй па воінскаму ўліку, зацверджанай Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь, у якой робіцца адзнака аб часе прыбыцця па выкліку, але не больш трох дзён па кожнай павестцы. Павестка падпісваецца ваенным камісарам і завяраецца пячаткай.

Афіцэры, звольненыя з ваеннай службы ў запас Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь з пагранічных войск, органаў дзяржаўнай бяспекі, унутраных войск, спецыяльных матарызаваных часцей міліцыі і часцей (падраздзяленняў) ваенізаванай пажарнай аховы Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, а таксама асобы вышэйшага, старшага і сярэдняга начальніцкага складу, якія маюць спецыяльныя званні, звольненыя з органаў Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, прымаюцца на воінскі ўлік у прысвоеных ім адпаведных званнях.

Асобы вышэйшага, старшага і сярэдняга начальніцкага складу, якія не маюць спецыяльных званняў і звольнены з органаў Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, застаюцца на ўліку ў органах Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь.

Выключэнню з воінскага ўліку падлягаюць грамадзяне:

прызнаныя ўрачэбнымі камісіямі непрыгоднымі да ваеннай службы з выключэннем з воінскага ўліку;

якія дасягнулі гранічнага ўзросту знаходжання ў запасе;

прызваныя або прынятыя на ваенную службу;

залічаныя на службу пагранічныя войскі, органы Камітэта дзяржаўнай бяспекі і Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь;

ваеннаабавязаныя жанчыны, якія маюць дзяцей;

памёршыя.

Артыкул 40. Абавязкі кіраўнікоў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, службовых асоб, ваеннаабавязаных і прызыўнікоў па выкананню правіл воінскага ўліку

Прадпрыемствы, установы і арганізацыі незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання вядуць улік усіх ваеннаабавязаных і прызыўнікоў, якія працуюць (навучаюцца) на гэтых прадпрыемствах, ва ўстановах і ў арганізацыях, у адпаведнасці з правіламі, што ўстанаўліваюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Яны таксама абавязаны па патрабаванню ваенных камісарыятаў паведамляць ваеннаабавязаным і прызыўнікам аб іх выкліку ў ваенныя камісарыяты і забяспечваць своечасовую іх яўку па гэтаму выкліку.

Кіраўнікі прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў па запытах раённых (гарадскіх) ваенных камісарыятаў абавязаны прадстаўляць на грамадзян, якія прызываюцца або прымаюцца на ваенную службу ў добраахвотным парадку, пісьмовыя характарыстыкі.

Органы ўнутраных спраў абавязаны:

ажыццяўляць рэгістрацыю ваеннаабавязаных і прызыўнікоў па месцы жыхарства толькі пры наяўнасці ў іх улікова-воінскіх дакументах адзнак ваенных камісарыятаў адпаведна аб прыёме на воінскі ўлік або зняцці з яго;

праводзіць вышук і дастаўку ў ваенны камісарыят асоб, якія ўхіляюцца ад выканання ўсеагульнага воінскага абавязку;

забяспечваць ахову грамадскага парадку на:

абласных зборных пунктах і прызыўных пунктах раённых (гарадскіх) ваенных камісарыятаў у перыяд прызыву і адпраўкі прызыўнікоў на ваенную службу;

пунктах збору ваеннаабавязаных і тэхнікі ў перыяд адпраўкі іх на зборы і правядзення мабілізацыйных мерапрыемстваў.

Органы запісу актаў грамадзянскага стану абавязаны ў сямідзённы тэрмін паведамляць раённым (гарадскім) ваенным камісарыятам аб перамене ваеннаабавязанымі і прызыўнікамі прозвішча, імя, імя па бацьку, аб унясенні ў запісы актаў грамадзянскага стану змяненняў аб даце і месцы іх нараджэння, а таксама аб выпадках рэгістрацыі смерці ваеннаабавязанага або прызыўніка.

Органы дазнання і папярэдняга следства абавязаны ў сямідзённы тэрмін паведамляць аб прызыўніках, у адносінах да якіх вядзецца дазнанне або папярэдняе следства, а народныя суды — аб прызыўніках, крымінальная справа якіх разглядаецца судом, а таксама аб уступіўшых у законную сілу прыгаворах у адносінах да ваеннаабавязаных і прызыўнікоў у раённыя (гарадскія) ваенныя камісарыяты, у якіх яны знаходзяцца на воінскім уліку.

Ваенныя білеты ваеннаабавязаных і пасведчанні прызыўнікоў, асуджаных да пазбаўлення волі, у тым ліку ўмоўна асуджаных да пазбаўлення волі з абавязковым прыцягненнем да працы, пасля ўступлення прыгавору ў законную сілу перасылаюцца судамі ў адпаведныя ваенныя камісарыяты.

Урачэбна-працоўныя экспертныя камісіі і органы сацыяльнага забеспячэння мясцовых Саветаў народных дэпутатаў абавязаны ў сямідзённы тэрмін паведамляць адпаведным раённым (гарадскім) ваенным камісарыятам аб усіх ваеннаабавязаных і прызыўніках, прызнаных інвалідамі незалежна ад групы інваліднасці.

Кіраўнікі жыллёва-эксплуатацыйных і іншых арганізацый, прадпрыемстваў, устаноў, што ажыццяўляюць эксплуатацыю дамоў, а таксама домаўладальнікі абавязаны своечасова прадстаўляць у адпаведныя ваенныя камісарыяты і выканаўчыя камітэты сельскіх і пасялковых Саветаў народных дэпутатаў, на якія ўскладзена вядзенне персанальнага першаснага ўліку, дамавыя кнігі, рэгістрацыйныя і ўліковыя воінскія дакументы на жыльцоў, што з'яўляюцца ваеннаабавязанымі або прызыўнікамі, для афармлення прыёму іх на воінскі ўлік, зняцця з уліку або зверкі ўліковых даных, а таксама паведамляць ваеннаабавязаным і прызыўнікам пры выкліку іх у ваенныя камісарыяты.

Грамадзяне без пэўнага месца жыхарства абавязаны знаходзіцца на воінскім уліку ў бліжэйшым ваенным камісарыяце або выканаўчым камітэце сельскага (пасялковага) Савета народных дэпутатаў.

Ваеннаабавязаныя і прызыўнікі пры змяненні ў іх сямейнага становішча, месца жыхарства, адукацыі, месца работы і пасады абавязаны ў сямідзённы тэрмін паведаміць аб гэтым ва ўліковы орган, у якім яны стаяць на воінскім уліку.

Артыкул 41. Адказнасць за парушэнне правіл воінскага ўліку

Кіраўнікі і іншыя службовыя асобы прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання, якія перашкаджаюць выкананню грамадзянамі абавязкаў па воінскаму ўліку або не выконваюць абавязкаў, прадугледжаных гэтым Законам, а таксама ваеннаабавязаныя і прызыўнікі за парушэнне ўстаноўленых правіл воінскага ўліку, што заключаецца ў няяўцы ў ваенны камісарыят без уважлівых прычын, псаванні або страце ўлікова-воінскіх дакументаў, несвоечасовым паведамленні ва ўліковы орган, у якім яны стаяць на воінскім уліку, звестак аб перамене месца жыхарства, месца работы і пасады, нясуць адказнасць у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

РАЗДЗЕЛ VII. Прызыў па мабілізацыі і дэмабілізацыя

Артыкул 42. Прызыў на ваенную службу па мабілізацыі і наступныя прызывы на ваенную службу ў ваенны час

Агульная або частковая мабілізацыя аб'яўляецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

Наступныя прызывы ваеннаабавязаных і прызыўнікоў у ваенны час праводзяцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Для паведамлення ваеннаабавязаным і пастаўшчыкам тэхнікі на прадпрыемствах, ва ўстановах і ў арганізацыях ствараюцца ўчасткі і штабы паведамлення, а для адпраўкі іх па мабілізацыйнаму плану — пункты збору ваеннаабавязаных і тэхнікі.

З грамадзянамі, якія прыцягваюцца ў апарат узмацнення ваеннага камісарыята, на ўчасткі, у штабы паведамлення і пункты збору ваеннаабавязаных і тэхнікі, рэгулярна праводзяцца заняткі (трэніроўкі) па выкананню імі абавязкаў, прадугледжаных мабілізацыйнымі планамі.

Пры аб'яўленні мабілізацыі ўсе ваеннаабавязаныя, якія знаходзяцца да гэтага часу на ваенных зборах, затрымліваюцца да асобага распараджэння і могуць быць прызваны на ваенную службу. Водпускі ваеннаслужачых, у тым ліку і тэрміновай службы, спыняюцца, ваеннаслужачыя вяртаюцца ў свае воінскія часці.

З аб'яўленнем мабілізацыі рашэнні раённых (гарадскіх) прызыўных камісій аб прадастаўленні грамадзянам прызыўных узростаў адтэрміновак і вызваленняў ад прызыву, прынятыя пры правядзенні чарговых прызываў на ваенную службу, адмяняюцца. Далейшае прымяненне адтэрміновак і вызваленняў ад прызыву, устаноўленых артыкуламі 15 і 16 гэтага Закона, акрамя адтэрміноўкі і вызвалення па стану здароўя, прыпыняецца.

Пры аб'яўленні мабілізацыі і наступных прызывах у ваенны час могуць быць прызваны на ваенную службу ваеннаабавязаныя і прызыўнікі ва ўзросце ад 18 гадоў да гранічнага ўзросту знаходжання ў запасе, устаноўленага гэтым Законам. У ваенны час Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь можа быць зніжаны прызыўны ўзрост і павышаны гранічны ўзрост знаходжання ў запасе.

Прызыў на ваенную службу па мабілізацыі і наступныя прызывы на ваенную службу ў ваенны час ажыццяўляюцца ваеннымі камісарыятамі.

Залічваць грамадзян на ваенную службу, у тым ліку і ў добраахвотным парадку, мінаючы ваенныя камісарыяты, забараняецца.

У мэтах ажыццяўлення нармальнай работы прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый рэспублікі пры мабілізацыі, іх планамернага пераводу на работу ва ўмовах ваеннага часу і забеспячэння бесперабойнай работы ў ваенны час органаў дзяржаўнай улады і кіравання, прадпрыемстваў, устаноў, арганізацый у мірны час праводзіцца браніраванне высокакваліфікаваных кіруючых работнікаў, спецыялістаў, рабочых і служачых з ліку ваеннаабавязаных.

Браніраванне ваеннаабавязаных ажыццяўляецца шляхам прадастаўлення ім адтэрміновак ад прызыву на ваенную службу па мабілізацыі і наступных прызываў у ваенны час у парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 43. Абавязкі і адказнасць грамадзян і кіраўнікоў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый за невыкананне мерапрыемстваў па прызыву пры мабілізацыі і наступных прызывах у ваенны час

Ваеннаабавязаныя і прызыўнікі пры аб'яўленні мабілізацыі і наступных прызывах на ваенную службу ў ваенны час абавязаны з'явіцца ў пункты ў тэрміны, указаныя ў іх мабілізацыйных прадпісаннях, у атрыманых павестках ваенных камісарыятаў або ў загадах раённых (гарадскіх) ваенных камісараў.

Выканаўчыя камітэты мясцовых Саветаў народных дэпутатаў, кіраўнікі прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання пры аб'яўленні мабілізацыі і наступных прызывах у ваенны час абавязаны забяспечыць своечасовае паведамленне ваеннаабавязаным і іх дастаўку на зборныя пункты або ў воінскія часці.

Грамадзяне, якія не з'явіліся па прызыву пры мабілізацыі або наступных прызывах у ва-

(Заканчэнне на 4-й стар.).

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

АБ УСЕАГУЛЬНЫМ ВОІНСКІМ АБАВЯЗКУ І ВАЕННАЙ СЛУЖБЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й і 3-й стар.)

енны час ва ўказаныя ім тэрміны ў пункты збору, а таксама кіраўнікі прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый і іншыя службовыя асобы, што перашкаджаюць своечасовай яўцы грамадзян па гэтых прызывах, нясуць адказнасць, устаноўленую дзеючым заканадаўствам.

Артыкул 44. Матэрыяльнае забеспячэнне грамадзян, якія прызываюцца на ваенную службу па мабілізацыі і наступных прызывах у ваенны час

З ваеннаабавязанымі і прызыўнікамі, прызванымі на ваенную службу па мабілізацыі, на працягу ваеннага часу праводзіцца поўны разлік па месцы работы.

За прызванымі па мабілізацыі і наступных прызывах у ваенны час захоўваецца займаемая імі жылая плошча.

Дзяржаўнае забеспячэнне (дапамогі і пенсіі) сем'яў грамадзян, прызваных на ваенную службу па мабілізацыі і наступных прызывах у ваенны час, праводзіцца на падставе дзеючага заканадаўства Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 45. Звальненне па дэмабілізацыі

Звальненне па дэмабілізацыі праводзіцца загадам міністра абароны Рэспублікі Беларусь на падставе рашэння Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Ваеннаслужачыя, якія звальняюцца з ваеннай службы па дэмабілізацыі, забяспечваюцца поўным камплектам абмундзіравання і абутку. Перавозкі гэтых ваеннаслужачых да месца жыхарства і іх харчаванне ў шляху руху праводзяцца за кошт дзяржавы.

РАЗДЗЕЛ VIII. Заключныя палажэнні

Артыкул 46. Фінансаванне і матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне мерапрыемстваў, звязаных з выкананнем усеагульнага воінскага абавязку

Фінансавае забеспячэнне мерапрыемстваў, звязаных з выкананнем гэтага Закона, а таксама кампенсацыя расходаў, панесеных прадпрыемствамі, установамі, арганізацыямі незалежна ад форм уласнасці і ўмоў гаспадарання і мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў у сувязі з выкананнем артыкула 11, часткі другой, трэцяй, пятай артыкула 19, часткі восьмай, адзінаццатай артыкула 30, часткі другой, трэцяй, пятай артыкула 41 гэтага Закона, ажыццяўляецца за кошт сродкаў Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь. Парадак кампенсацыі ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

За членамі камісій па прыпісцы, прызыўных камісій, урачамі-спецыялістамі і сярэднім медыцынскім персаналам, тэхнічнымі работнікамі і асобамі абслугоўваючага персаналу, выдзеленымі для работы на прызыўных участках і зборных пунктах у час прыпіскі і правядзення мерапрыемстваў, звязаных з прызывам грамадзян на ваенную службу і на зборы, [illegible] медыцынскага агляду, а таксама за адпраўкай іх да месцаў [illegible] захоўваецца месца работы, займаемая пасада і выплачваецца кампенсацыя месячнага заробку адпаведнымі органамі дзяржаўнага кіравання з разліку мінімальнай заработнай платы.

Калі выкананне ўказанымі асобамі сваіх абавязкаў звязана з выездам з месца пастаяннага жыхарства, то ім пакрываюцца расходы па праезду ад месца жыхарства да месца работы і назад, а таксама за наём жылога памяшкання і сутачныя па нормах, устаноўленых для службовых камандзіровак.

Выканаўчыя камітэты мясцовых Саветаў народных дэпутатаў для службовай дзейнасці і правядзення медыцынскага агляду грамадзян, якія прызываюцца на ваенную службу, абавязаны забяспечыць ваенныя камісарыяты будынкамі і падобнымі памяшканнямі, прызыўнымі (зборнымі) пунктамі, абсталяваннем і аснашчэннем, неабходнай маёмасцю, тэхнічнымі сродкамі, медыцынскімі інструментамі і медыкаментамі, і выдзяляць у склад адпаведных урачэбных камісій, прадугледжаных гэтым Законам, неабходную колькасць урачоў-спецыялістаў, сярэдняга медыцынскага персаналу, тэхнічных работнікаў.

Рашэннем выканаўчых камітэтаў мясцовых Саветаў народных дэпутатаў ваенным камісарыятам выдзяляецца неабходная колькасць аўтатранспарту ад прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый для апавяшчэння грамадзян і дастаўкі іх на прызыўныя і зборныя пункты (у выпадку неабходнасці) [illegible].

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

5 лістапада 1992 г. г. Мінск

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб увядзенні ў дзеянне Закона Рэспублікі Беларусь «Аб усеагульным воінскім абавязку і ваеннай службе»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Увесці ў дзеянне Закон Рэспублікі Беларусь «Аб усеагульным воінскім абавязку і ваеннай службе» з дня яго апублікавання.

2. Устанавіць, што дзеянне артыкула 23 Закона не распаўсюджваецца на ваеннаслужачых тэрміновай службы, прызваных на ваенную службу да прыняцця гэтага Закона.

3. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь у трохмесячны тэрмін:

падрыхтаваць неабходныя нарматыўныя акты аб праходжанні ваеннай службы афіцэрскім складам, прапаршчыкамі і мічманамі, ваеннаслужачымі тэрміновай службы, аб ваенных зборах, аб кантракце, аб парадку [illegible] службы, аб [illegible] прыпісчыкаў і прызыўнікоў;

прывесці рашэнні Урада ў адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб усеагульным воінскім абавязку і ваеннай службе».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

10 лістапада 1992 г. г. Мінск

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

«БІ-БІ-СІ»

*** Выконваючы абавязкі прэм'ер-міністра Расіі Ягор Гайдар, выступаючы на сёмым З'ездзе народных дэпутатаў, заявіў, што праграма эканамічных рэформ краіны знаходзіцца ў крызісе. Ёй пагражае гіперінфляцыя. Па словах Гайдара, адзіны шлях для выхаду са становішча — строгі манітарны кантроль, неабходны для барацьбы з інфляцыяй. Аднак, як паведамляе маскоўскі карэспандэнт «Бі-бі-сі», дэпутаты сустрэлі яго выступленне варожа. Калі Гайдар сказаў, што ўраду ўдалося пазбегнуць буйных сацыяльных узрушэнняў і масавага голаду ў пераходны перыяд, у зале пачуліся насмешкі скептычна настроеных дэпутатаў. У сваёй прамове Гайдар выказаўся таксама ў падтрымку продажу Расіяй зброі за мяжу. Паводле яго слоў, Расія нядаўна заключыла кантракты з цэлым радам краін, сярод якіх Кітай, Індыя, Іран і Сірыя. Здзелка заключана па меншай меры на суму два мільярды долараў.**

* Мэр Душанбе заявіў, што горад мае ў наяўнасці дастаткова сіл і рэсурсаў, каб адбіць любое ўзброенае нападзенне. На ўсіх подступах да сталіцы ўстаноўлены дадатковыя кантрольныя пункты з расійскімі вайскоўцамі. У Таджыкістан прыбылі ваенныя эксперты СНД з мэтай устанаўлення магчымасці накіравання сюды міратворчых сіл Садружнасці.

*** Ніжняя палата парламента ФРГ — бундэстаг — ратыфікавала Маастрыхцкі дагавор аб больш цесным еўрапейскім саюзе. 543 дэпутаты прагаласавалі «за», «супраць» — 17. Цяпер дагавор будзе перададзены ў верхнюю палату парламента для канчатковага зацвярджэння.**

* Камісар Еўрапейскай супольнасці па эканамічных пытаннях Крыстоферсан заявіў, што больш няма неабходнасці ў змяненні курсаў валют ЕС. Заява была зроблена пасля таго, як на міжнародных валютных рынках французскі франк і дацкая крона апынуліся пад ціскам. Ім на дапамогу прыйшлі цэнтральныя банкі шэрагу еўрапейскіх краін, уключаючы цэнтральны банк Германіі «Бундэсбанк».

*** 16 снежня ў Жэневе адбудзецца міжнародная канферэнцыя па канфлікту ў Босніі і Герцагавіне. У нарадзе прымуць удзел прадстаўнікі многіх еўрапейскіх краін, у тым ліку і з былога Саюза ССР.**

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

7 снежня, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

16.30. Геаграфія Беларусі. 9-ы клас.
17.00. Экран дзіцячага фільма. «Пунсовая кветачка».
17.40. «Пяюць сярэбраныя трубы». Фільм-канцэрт.
18.00. «Дарога». Дак. фільм.
18.25. Перад пускам. Беларускі цэментавы завод (Касцюковічы).
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.10. Культура. Тэлечасопіс.
19.55. «Хто дапаможа?» Выступленне старшыні Саюза мастакоў Беларусі Г. Буралкіна.
20.10. «Усходнія таргі» ў Мінску.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Спартыўны тэлекур'ер.
21.50. «Франка — жонка Хама». Мастацкі фільм.
23.25. НІКа.
23.40. Чэмпіянат свету па самба.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. Паглядзі, паслухай...
8.40. Мастацкі фільм «Жазэф Бальзамо». 4-я серыя.
9.40. «Скарбонка». Мультфільм.
9.50. Рок-урок.
10.30. Футбольны агляд.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Што? Дзе? Калі?
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. «Пчала Мая».
16.05. Рок-урок.
16.50. Тэхнадром.
17.00. Навіны.
17.25. «Дарэмі». Мультфільм.
17.35. Зорная гадзіна.
18.15. Футбольны агляд.
18.45. Маст. фільм «Жазэф Бальзамо». 4-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.45. «Дробязі жыцця». 10-я серыя «Выйгрыш па трамвайным білеце».
21.15. «Новая студыя» прадстаўляе: Прэс-клуб. У перапынку **(23.00)** — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. Віўен Лі.
9.00. Паралелі. Твар у твар.
11.00. «Белы Бім Чорнае вуха». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
12.35. Гандлёвы дом «Т. Ін. Ка».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Наватары і кансерватары.
15.30. Бадабокі.
15.50. Мульці-пульці.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Абмеркаванне фільма «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?»
16.30. «Зрабі дабро...»
17.30. Дзённік з'езда.
17.45. Настальгічныя вячоркі.
18.15. Складчына.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Кукарача». Мастацкі фільм.
21.00. На VII з'ездзе народных дэпутатаў Расійскай Федэрацыі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. На VII з'ездзе народных дэпутатаў Расійскай Федэрацыі.
23.35. Тэма з варыяцыямі. «Пасля настальгіі».

8 снежня, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Мусавір». Кінанарыс.
9.00. Геаграфія Беларусі. 9-ы клас.
9.30. «Рыцары неба». Мастацкі фільм (Францыя). 7-я серыя.
10.00. «Беларусьфільм» прадстаўляе: «Франка — жонка Хама». Мастацкі фільм.
16.30. Беларуская літаратура. 10-ы клас.
17.00. «Мсціўцы з 2-га «В», «Мой сябар Кнопік, які ведае ўсё». Кароткаметражныя фільмы.
17.45. «Заяц, Скрып і скрыпка». Мультфільм.
18.00. «Данчык». Дак. фільм.
18.30. Гарачая справа. Чаму ліхаманіць беларускую металургію?
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Паэтычная гасцёўня. Новыя вершы С. Грахоўскага.
19.25. Рамансы С. Рахманінава выконвае І. Архіпава.
19.40. Эканамічная хваля. Як жывецца селяніну? Перадача з Гродна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Тэлебіржа.
21.40. «Рыцары неба». Мастацкі фільм (Францыя). 9-я серыя.
22.10. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; «Нялёгка з мужчынамі». Мастацкі фільм (Югаславія).

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. «Жазэф Бальзамо», 5-я серыя.
9.25. У свеце жывёл (з сурдаперакладам).
10.05. «Сэмба», «Асляня». Мультфільмы.
10.30. «Дробязі жыцця». Тэлесерыял. 10-я серыя «Выйгрыш па трамвайным білеце».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Экзамен на дырэктара». Мастацкі фільм.
12.40. «Пільны погляд». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Дзелавы веснік.
14.40. Свет грошай Адама Сміта.
15.10. Блакнот.
15.15. «Пчала Мая».
16.05. Асацыяцыя дзіцячага тэлебачання. «Мой маленькі сябар», «Хай здзейсніцца цуд».
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.25. Міждзяржаўны тэлеканал «Астанкіна» прадстаўляе.
18.00. Маст. фільм «Жазэф Бальзамо». 5-я серыя.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.45. Літаратурная прэмія Букера ў Расіі.
21.00. Вершы і песні А. Нікольскага выконвае І. Мірашнічэнка.
22.00. Футбол. Кубак УЕФА. «Бенфіка» (Партугалія) — «Дынама» (Масква). У перапынку **(22.50)** — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. «Снег — лёс мой». (Нарыльск. Гады. Людзі). Дак. фільм. 1-я серыя.
9.00. Вольны час. «Птушкі побач з намі».
11.00. «Белы Бім Чорнае вуха». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
12.25. Мульці-пульці. «Хто?»
12.35. Гандлёвы дом «Т. Ін. Ка».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Студыя «Рост». «Арт-зона».
16.00. Там-там навіны.
16.15. Мульці-пульці. «Непаслухмяная мама».
16.30. «Хочацца быць прыгожай».
17.00. «Храм — цела душы».
17.30. Дзённік з'езда.
17.45. Залатая галінка. «Стырнавая кніга».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Санта-Барбара».
20.15. Плошча мастацтваў. Кампазітар С. Губайдуліна.
21.00. Справаздача аб рабоце VII з'езда народных дэпутатаў Расійскай Федэрацыі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Справаздача аб рабоце VII з'езда народных дэпутатаў Расійскай Федэрацыі.
23.35. «Джаз-філармонік-хол». Біг-бенд (Галандыя). Перадача 2-я.

ЗАПРАГРАМУЙЦЕ СВАЁ ЗАЎТРА... Dainova Co Ltd

9 снежня, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Вяцкія карункі». Кінанарыс.
9.00. Беларуская літаратура. 10-ы клас.
9.30. «Культура». Тэлечасопіс (паўтор).
10.15. «Рыцары неба». Мастацкі фільм (Францыя). 8-я серыя.
16.00. Воднае пола. Кубак Чарнаморска-Балтыйскай лігі.
16.30. «Дзве Бабы-Ягі». Спектакль. Магілёўскага аблдрамтэатра.
17.25. «Па шчупаковаму загаду», «Ах, прынцэса!», «Вяроўка». Мультфільмы.
18.00. «Альманах кінападарожжаў».
18.20. «Пейзаж на фоне сцяны...», «Казахстанскі фарфор». Дак. фільмы.
18.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Бар'еры. Праблемы спартыўнага клуба інвалідаў.
19.55. Іграе Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Рыцары неба». Мастацкі фільм (Францыя). 10-я серыя.
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; «Паездка ў Вісбадэн». Мастацкі фільм.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. Мастацкі фільм «Жазэф Бальзамо». 6-я серыя.
9.20. Футбол. Кубак УЕФА. «Бенфіка» (Партугалія) — «Дынама» (Масква).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Чыста англійскае забойства». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
12.40. «Вось... зноў Насрэдзін». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. «Пчала Мая».
15.40. Дак. фільм.
16.10. Тэніс. Кубак «Вялікага шлема».
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.20. «Песня калінавая». Перадача з Чарнаўцоў.
17.45. Мастацкі фільм «Жазэф Бальзамо». 6-я серыя.
18.45. Аўтарская праграма Ю. Паніча. «Дарога дамоў». «Мяркуйце самі».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Ведзі.
21.00. Футбол. Ліга чэмпіёнаў. ЦСКА — «Глазга рэйнджэрс».
23.20. Навіны.
23.40. Футбол. Ліга чэмпіёнаў.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Залатая галінка. «Стырнавая кніга».
9.00. В.-А. Моцарт. Сімфонія «Ля-мажор».
11.00. «Санта-Барбара».
11.50. Плошча мастацтваў. Кампазітар С. Губайдуліна.
12.35. Гандлёвы дом «Т. Ін. Ка».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Сігнал.
15.15. Далёкі Усход.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Мульці-пульці.
16.30. Ці патрэбны сёння Ляўша?
17.00. Хрысціянская праграма. Званы пекла.
17.30. Дзённік з'езда.
17.45. «Снег — лёс мой». (Нарыльск. Гады. Людзі). 2-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Санта-Барбара».
20.20. Студыя «Сатырыкон». С. Альтаў.
20.50. Экран крымінальных паведамленняў.
21.00. Справаздача аб рабоце VII з'езда народных дэпутатаў Расійскай Федэрацыі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Справаздача аб рабоце VII з'езда народных дэпутатаў Расійскай Федэрацыі.

10 снежня, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Рыцары неба». Мастацкі фільм (Францыя). 9-я серыя.
16.30. Пазакласнае чытанне. 3-ці клас.
16.50. «Смех і гора ля Бела мора». Мультфільм.
17.50. «Сонечны зайчык». Фільм-канцэрт.
18.00. «Сачыце за маёй рукой». Дак. фільм.
18.30. Дар зямлі. Мазырскі саляварны завод.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Як пачаць уласную справу? Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.45. «Каб не жыць пры лучыне...» Праблемы энергазберажэння ў рэспубліцы.
20.20. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Рыцары неба». Мастацкі фільм (Францыя). 11-я серыя.
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; Міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі «Віцебск-92». Дзень першы.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. Мастацкі фільм «Жазэф Бальзамо». 7-я серыя.
9.20. Футбол. Ліга чэмпіёнаў.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Чыста англійскае забойства». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
12.40. «Тэлевізар ката Леапольда». Мультфільм.
12.50. «Куды знік Фаменка?» Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.10. «Пчала Мая».
16.00. Тэніс. Кубак «Вялікага шлема».
16.30. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.25. ...Да 16 і старэйшым (працяг).
17.55. Мастацкі фільм «Жазэф Бальзамо». 7-я серыя.
18.55. Букет для Мікалая Озерава. Да 70-годдзя з дня нараджэння.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.45. Лато «Мільён».
21.15. Мастацкі фільм «Дзе вялікая Поўнач» (Фінляндыя).
22.30. Хіт-парад «Астанкіна». У перапынку **(23.00)** — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Рэпартаж з сытай вёскі.
8.20. Дзень правоў чалавека. «Чорны флаг з крывавай палоскай».
8.45. Вольны час. «Дамашні клуб».
9.00. «Бурда модэн» прапануе...
9.30. Закрыты горад.
10.00. Студыя «Сатырыкон». «Знайшлі час смяяцца...»
11.00. «Санта-Барбара».
11.50. «А песня руская жыве» (г. Арэнбург).
12.35. Гандлёвы дом «Т. Ін. Ка».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Вучыцца рынку.
15.30. Студыя «Рост». Тон-лабірынт.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Нафта.
16.45. Так і жывём. «Прабач, зброя...»
17.15. Гутаркі ў «Метраполі».
17.35. Тэатральны раз'езд. «Вішнёвы сад». Тры версіі.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Санта-Барбара».
20.15. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.50. Спецыяльны камерцыйны веснік.
21.00. Айчына мая.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Баль Эдзіты П'ехі.

11 снежня, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Уральскі запаведнік». Кінанарыс.
9.00. Пазакласнае чытанне. 3-ці клас.
9.20. Кінанастальгія. «Мая вуліца».
16.30. Для школьнікаў. Ці любіце вы тэатр?
17.10. «Востраў капітанаў». «Пакаці-гарошак», «Тры браты і зялёны дракон». Мультфільмы.
18.00. «Магія чорная і белая». Навукова-папулярны фільм.
18.30. «Галасы аднаго дрэва». Музычны фільм.
18.45. Абласныя навіны (Магілёў).
19.00. Алімпійскі баль. Свята ў гонар беларускіх спартсменаў. Трансляцыя з Мінскага палаца спорту.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Тэлебіржа.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — НІКа; Алімпійскі баль (працяг); Міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі «Віцебск-92». Дзень другі.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.45. Фірма гарантуе.
8.00. Навіны.
8.20. ...Да 16 і старэйшым.
9.10. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
10.00. Букет для Мікалая Озерава.
10.50. «Філя». Мультфільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Ход белай каралевы». Мастацкі фільм.
12.50. «Дзеці як дзеці». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. «Пчала Мая».
15.35. Тэніс. Кубак «Вялікага шлема».
16.10. Цэнтр.
16.50. Прэс-экспрэс.
17.00. Навіны.
17.25. Кожны пра сваё.
17.35. Чалавек і закон.
18.05. «Дом на Валхонцы». Фільм 9-ы.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.45. Мастацкі фільм «У паласе прыбою».
22.25. ВІД прадстаўляе: Палітбюро.
23.00. Навіны.
23.20. Музагляд.
24.00. Чалавек тыдня.
0.15. Аўташоу.
0.30. Зорны дождж.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Айчына мая.
8.50. «У старой песні доўгі век» (Мурманск).
9.15. Белая варона.
10.00. Лепшыя гульні НБА.
11.00. «Санта-Барбара».
11.50. «У цішыні маскоўскіх завулкаў». А. Васняцоў.
12.20. «Увага: здымаю!»
12.35. Гандлёвы дом «Т. Ін. Ка».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Студыя «Рост». «15-гадовы капітан».
16.00. Там-там навіны.
16.15. Падраздзяленне асаблівай рызыкі.
16.45. Бізнес: новыя імёны.
17.00. М-трэст.
17.15. Непазнаны Сусвет.
17.45. «Чыпс — ваенны сабака». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.25. «Бывай, Калумб!» Мастацкі фільм (Англія).
20.45. Экран крымінальных паведамленняў.
20.55. Адыходзячая натура.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Вячэрні салон.

12 снежня, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Тры гады». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
9.50. «Куды дзьме вецер». Дак. фільм.
10.00. Паказвае Віцебск. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Асілак. Прамая лінія.
12.05. 20 мінут рэдактара.
12.25. Дзівосны свет. Біялакацыя: містыка ці рэальнасць.
13.10. «Зачараваны вандроўнік». Мастацкі фільм.
14.55. Для дзяцей. Дарожная азбука.
15.25. Кітайская медыцына ў Мінску.
16.00. Воднае пола. Кубак Чарнаморска-Балтыйскай лігі.
16.30. ПІК.
17.35. Цэнтр. Гістарычныя і сучасныя сувязі з Нямеччынай.
18.45. «Адраджэнне». Цыкл дакументальных фільмаў студыі «Летапіс», «Роздум ля палітры».
19.05. Міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі «Віцебск-92». Дзень трэці.
20.05. «Не падзяліць жыццё і працу...» Праграма «Тры кіты» ў саўгасе-аграфірме «Старабарысаў».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Тэлебіржа.
21.45. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Следчы Фаяр па мянушцы Шэрыф» (Францыя).
23.35. НІКа.
23.50. Хто спявае «шуба-дуба»? Музычная праграма-жарт.
0.16. «Відзьма-нявідзьма». Навіны відэа-кіна-аўдыё.

Канал «Астанкіна»

6.00. Навіны.
6.20. Ранішняя гімнастыка.
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Спорт-шанц.
8.00. «Марафон-15» — малышам.
8.25. Экалагічны агляд.
8.40. Дапамажы сабе сам.
9.10. Аўтограф па суботах.
9.40. Авіякасмічны салон.
9.55. Відавочнае — неверагоднае.
10.25. Справа.
10.35. Музычны кіёск.
11.05. Фільм-спектакль Рускага драматычнага тэатра Беларусі «Хрыстос і Антыхрыст».
13.30. Праграма ЗША «Свабода выбару» з удзелам эканаміста М. Фрыдмана. Перадача 4-я «Паражэнне сацыялізму».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Тэніс. Кубак «Вялікага шлема».
14.50. Мастацкі фільм «Стары Хатабыч».
16.20. Тэлесерыял «АБВГД ЛТД». 8-я серыя «Любоў і крэдыт».
16.50. Чырвоны квадрат.
17.30. Фільмы А. Міндадзе і В. Абдрашытава. «Слуга».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Што? Дзе? Калі?
21.45. «Аншлаг, аншлаг». Уладзімір Вінакур.
23.00. Навіны.
23.20. Тэніс. Кубак «Вялікага шлема». Паўфінал.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Баскетбольны агляд НБА.
7.55. Азы кар'еры. «Па дарогах Германіі».
8.20. «ТБ-ацельe».
8.25. Вінілавыя джунглі.
9.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
10.15. Школа буйным планам.
11.00. «Крокі». Вядучы — прафесар Д. Ваўкагонаў.
11.40. «Дараэман». 14-я серыя.
11.55. Меса Алега Янчанкі.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Кар'ера.
14.20. Пілігрым.
15.20. Казырная дама.
15.55. Футбол без граніц.
16.50. «К-2» прадстаўляе: «Абзац».
17.20. Парламенцкі веснік.
17.35. Вуснамі дзіцяці.
18.15. Джэнтльмен-шоў.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.30. «Ха-бі-асы». Мастацкі фільм.
20.50. «Джэкпат». Мультфільм для дарослых.
21.00. Кантрасты.
21.40. Рэпарцёр.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Асарці.
23.00. Праграма «А».
23.30. Ад лібітум.
24.00. «Пані Марыя». Мастацкі фільм.

13 снежня. НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. Парады ўрача. Як папярэдзіць прастуду.
9.00. «Тры гады». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
10.15. «Кацярынінскі палац». Прадстаўляюць тэлежурналісты Санкт-Пецярбурга.
10.45. «Мы такія розныя». Музычная забаўляльная праграма з удзелам мастацкіх калектываў Дома творчасці для дзяцей і юнацтва г. Бабруйска.
11.45. Урокі здароўя. Аздараўленчыя аспекты ўсходніх адзінаборстваў.
12.15. Роднае слова.
12.55. «Пакуль гарыць свечка...» Паводле твораў М. Валошына.
13.35. «Нявеста падземнага прынца». Мастацкі фільм з субцітрамі.
14.50. Савітар-цэнтр. Павел Глоба: ваша імя.
15.40. «Верашок». Мультфільм.
16.00. Воднае пола. Кубак Чарнаморска-Балтыйскай лігі.
16.30. Міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі «Віцебск-92». Дзень чацвёрты. Гала-канцэрт.
18.30. Літарынка.
19.00. Запрашаем на вячоркі. Фальклорны калектыў Кашавіцкага сельскага Дома культуры Пінскага раёна.
20.00. Панарама.
20.30. «Батанічны сад». Кінанарыс.
20.40. Калыханка.
21.00. Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок» прадстаўляе...
22.05. Каралеўскае паляванне. Шоў-казіно.
23.05. Студыя «Тэлесябрына». Пепсі-топ-20.
23.45. «Сінема» прадстаўляе: мастацкі фільм «Разява» (Францыя).

Канал «Астанкіна»

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. Народныя мелодыі.
7.30. Футбол. Міжкантынентальны кубак. «Сан-Паулу» (Бразілія) — «Барселона» (Іспанія).
9.00. Раным-рана.
9.30. Пакуль усе дома.
10.00. Ранішняя зорка.
10.50. Пад знакам «пі».
11.30. «Прыгоды чорнага Прыгажуна». 22-я серыя.
11.55. Новае пакаленне выбірае.
12.30. Шматсерыйны мультфільм «Піф і Геркулес».
12.40. Дак. фільм «Падводная адысея каманды Кусто».
13.30. Сола.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Жывое дрэва рамёстваў.
16.00. Панарама.
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Праменад у Марыінскім.
19.00. Мастацкі фільм «Ашалелы аўтобус».
20.45. Маскоўскі кіна-хіт-парад.
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. Тэніс. Кубак «Вялікага шлема». Фінал.
23.00. Навіны.
23.20. Відэадром.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».
7.55. «Нам адпушчана звыш...»
8.40. «Навальніца 1812 года». Фільм 11-ы.
9.10. Шэсць сотак.
9.30. «Прыгода ў каралеўстве». 16-я серыя.
10.00. Аты-баты...
10.30. Тэлекрыжаванка. «Музбіржа».
11.00. «Доўгі шлях дамоў». Б. Грабеншчыкаў. Дак. фільм.
12.30. Зігзаг удачы. Адборачны тур.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. «Не высечы...» Вядучы — У. Цветаў.
13.35. «Востраў». Рэжысёр Д. І. Карасік.
14.20. «Варажба аб пераможцы». Англійская прэмія Букера.
15.10. Познер і Донах'ю.
15.40. «К-2» прадстаўляе: «Зоркі Амерыкі».
16.10. У свеце жывёл.
17.10. «З любові да блізкага». Дабрачынны канцэрт.
18.10. Клуб «Жоўтая падводная лодка».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Фестываль класічных фільмаў Галівуда. «За 12-мільным рыфам».
21.00. Тэлебюро расследаванняў.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Міс свету-92 (ПАР).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

5 снежня

Беларускае тэлебачанне

10.00. Паказвае Гомель. Абласны фестываль дзіцячай творчасці.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. «Ранак туманны...» Музычны фільм.
12.00. Гамбіт. Шахматны клуб.
12.30. Канцэрт Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі. 1-е аддзяленне.
13.25. Шукаем ініцыятыўных. Навукова-інжынерны цэнтр «Белтэхналогія».
13.40. Канцэрт Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі. 2-е аддзяленне.
14.20. Мультфільмы «Фунцік і старая з вусамі», «Каштоўная бандэроль», «Вось дык на!», «Чароўная рыдлёўка».
15.00. Гандбол. СКА-1 (Мінск) — «Кааператар» (Талін).
16.15. Скарбы беларускай гісторыі. Запаведнік у Заслаўі.
16.45. «Ніхто не заменіць цябе». Маст. фільм.
17.50. Палітычны калейдаскоп. Рух за дэмакратычныя рэформы ў Беларусі.
18.35. Іграе Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі.
19.30. Вечарына ў Доме літаратара, прысвечаная творчасці Ніла Гілевіча.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Тэлебіржа.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: «Прафесіянал». Маст. фільм. (Францыя).
23.25. НІКа.
23.40—0.10. У стылі рэтра. Музычная праграма.

Канал «Астанкіна»

12.20. Чэмпіянат свету па міні-футболу. Фінал. Перадача з Ганконга.
13.30. Праграма ЗША «Свабода выбару» з удзелам эканаміста М. Фрыдмана. Перадача 3-я «Свабода і працвітанне».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Цэнтральны экспрэс.
15.00. Мультфільм «Дракуліта-вампіраня» (Францыя).
15.20. У свеце жывёл.
16.00. Тэлесерыял «АБВГД ЛТД». 7-я серыя «На кругі свая».
16.30. Чырвоны квадрат.
17.10. Шчаслівы выпадак.
18.10. Фільмы А. Міндадзе і В. Абдрашытава. «Плюмбум, ці Небяспечная гульня».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Што? Дзе? Калі?
21.45. «Субота ёсць субота». Творчы вечар кампазітара А. Квашы.
23.00. Навіны.
23.25. Парадыз-кактэйль. Трыо «Экспрэсія».

Канал «Расія»

12.40 Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Пілігрым.
14.05. «Бурда модэн» прапануе...
14.35. «І адродзіцца з забыцця». У памяць аб храме Хрыста Збавіцеля.
15.50. Рэпарцёр.
16.05. Футбол без межаў.
17.00. Залатая шпора.
17.30. Дзённік З'езда.
17.45. Вуснамі дзіцяці.
18.15. Маскі-шоу.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Жанчына ў капелюшы». Маст. фільм.
20.50. Антракт. Група «Любэ».
21.00. Справаздача аб рабоце VII З'езда народных дэпутатаў Расіі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Справаздача аб рабоце VII З'езда народных дэпутатаў Расіі.
23.25. Асарці.
0.05. Праграма «А».
0.35. Ад лібітум.

Абароняць сябе самі?

Сёння ў Мінску пачынаецца чэмпіянат свету па самба

Атрымаць права на правядзенне сусветнага першынства ў тым ці іншым відзе спорту — справа, вядома ж, пачэсная, ганаровая і адказная. Тут патрэбны і пэўны вопыт арганізацыі спаборніцтваў такога высокага ўзроўню, і наяўнасць належнай спартыўнай базы, аднак, думаецца нам, у першую чаргу ў міжнародных спартыўных інстанцыях пры гэтым глядзяць на іншае: папулярнасць таго віду ў краіне, заслугі яе ў развіцці спорту... Несумненна, менавіта гэтым і кіраваўся выканаўчы камітэт Сусветнай федэрацыі самба, даручаючы правядзенне чэмпіянату свету 1992 года сталіцы суверэннай Рэспублікі Беларусь.

> ГІСТАРЫЧНАЯ ДАВЕДКА
>
> **Самба — самаабарона без зброі — від спартыўнай барацьбы, у аснове якога найбольш эфектыўныя прыёмы, што выкарыстоўваюцца ў розных нацыянальных відах барацьбы. Узнік у Савецкім Саюзе ў трыццатыя гады. У 1966 годзе прызнаны міжнародным відам спорту. З 1972 года праводзяцца чэмпіянаты свету і Еўропы.**

Дык чым жа праславілася Беларусь у самба на міжнароднай арэне? Аказваецца, яна, нават знаходзячыся ў складзе Саюза ССР, рэгулярна заяўляла аб сабе на самым высокім узроўні. Чэмпіёнамі і прызёрамі першынстваў Савецкага Саюза, Еўропы і свету станавіліся В. Шэйко, С. Лісафін, В. Мацкевіч, В. Мацук, К. Ніндбайла, В. Кардаполаў, У. Чэрнік, Д. Башко... А калі літаральна некалькі гадоў назад спартыўная грамадскасць прызнала жаночае самба, беларускія спартсменкі, што называецца, без разведкі заявілі аб сабе на поўны голас. У 1989 годзе чэмпіёнкай свету стала Галіна Савянкова, у 1990-м — Вераніка Казлоўская. Больш таго: на сусветным першынстве мінулага года ў Францыі (дзе, дарэчы, зборная Беларусі ўпершыню выступала самастойнай камандай) нашы спартсменкі і спартсмены заваявалі дзевяць (!) залатых медалёў чэмпіёнаў свету. І яшчэ адзін факт: на сёлетнім чэмпіянаце Еўропы з 56 пасланнікаў Беларусі, якія выступалі ў трох узроставых групах сярод мужчынскіх і жаночых каманд, 39 атрымалі ўзнагароды, у тым ліку дзесяць (!) — вышэйшай пробы.

Дай Бог не памыліцца: нашы спартсмены, выступаючы ў родных сценах, будуць галоўнымі прэтэндэнтамі на ўзнагароды мінскай чаканкі. Гэтага, прынамсі, не ўтойваюць і трэнеры, і спецыялісты.

Гаворыць дзяржаўны трэнер па барацьбе самба Дзяржкамспорту Рэспублікі Беларусь Віталь СЯНЬКО:

— Пачну з таго, што Мінскі Палац спорту, дзе будзе праходзіць чэмпіянат, падрыхтаваны да яго ў адпаведнасці з патрабаваннямі, што прад'яўляюцца Сусветнай федэрацыяй самба. Дарэчы, яе прэзідэнт Э. Лабрус (Францыя) ужо знаходзіцца ў Мінску. Па гораду шырока прадстаўлена рэклама, гатовы медалі, прызы, сувеніры...

На жаль, мужчынскай зборнай рэспублікі свой лепшы састаў захаваць не ўдалося. Не ўбачаць аматары спорту на дыване мінулагодніх чэмпіёна свету Уладзіміра Чэрніка і сярэбранага прызёра Дзмітрыя Башко. Нашы надзеі — на шматвопытных і тытулаваных Мікалая Цыпандзіна, Яўгена Далініна, Націка Багірава, Уладзіміра Емельянава. Ёсць шанц заявіць аб сабе на поўны голас і ў маладых беларускіх самбістаў.

З замежных спартсменаў можна чакаць добрых паядынкаў і перамог ад прадстаўнікоў Францыі, Балгарыі, Італіі, некаторых рэспублік былога Саюза ССР.

А вось думкі галоўнага трэнера жаночай зборнай Беларусі Сямёна ЛІСАФІНА:

— Як ні шкада, але не абыйшлося без страт і ў нашым калектыве. У прыватнасці, не могуць прыняць удзел у чэмпіянаце пераможцы мінулагодняга сусветнага першынства Інна Тарапеева і Людміла Тарнагурская. Усе астатнія — у страі: чэмпіёнкі свету-91 Святлана Селіханава, Святлана Волкава і Вераніка Казлоўская, чэмпіёнка-89 Галіна Савянкова, пераможца першынства-92, кантынента Іна Казанцава. Сярод юніёрак нашы надзеі звязаны з пераможцамі чэмпіяната Еўропы Аленай Карыцкай і Анжэлай Савейка.

Настрой у дзяўчат добры, ім так хочацца парадаваць землякоў, якія прыйдуць у гэтыя дні ў Палац спорту, сваім майстэрствам і высокімі вынікамі. І ў заканчэнне — аб рэгламенце чэмпіяната свету. Спаборніцтвы пройдуць на працягу трох дзён. 4 снежня выступяць самбісткі і самбісты да 18 гадоў, 5 снежня — да 20. 6 снежня — у нядзелю — на дыване выйдуць дарослыя спартсмены. У чэмпіянаце ўдзельнічаюць прадстаўнікі 20 краін свету.

Анатоль НЕСЦЕРАЎ.

НА ДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы часамі чакаюцца ападкі, месцамі туман, слабы галалёд, вецер паўднёвы 6—11, у асобных раёнах парывісты, 15—18 метраў у секунду. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 1—3, Гомелі, Мінску — 2—4, Гродна — 4—6, Брэсце — 5—7 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак на большай частцы тэрыторыі ападкі. Тэмпература паветра ўначы ад 3 градусаў марозу да 2 — цяпла, удзень 0—5 градусаў вышэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91. **Тэлефакс: 32-22-03.**

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850. Зак. № 241.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12